БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

(9098) | 1959 оной ноябриин 12, четверг | Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедтэ

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые 1959 оной декабриин 22-то зарлаха гэжэ КПСС-эй ЦК шиидхээ.

Газар тарьяалангые хүгжөөн дэбжээхэ, ороохо тарьяа, сахарай свёкло, хлопок болон бусад техническэ ургамалнуудые, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс, виноград, тарьяан ажалай бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай, ниитын мал ажал хүгжөөхэ, мяха, һү, нооһо, үндэгэ болон мал ажалай бусад продукт элбэгээр абадаг болохо тухай, колхоз, совхозуудые ударидахы хүдэлмэрилэгшэдөөр хангаха тухай, хүдөө ажахые саашадань оньһожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные химдаруулха тухай, колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ, колхознигуудай байдал улам һайжаруулха тухай КПСС-эй XXI съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй (1958 он) шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар хэмжээ-ябуулганууд тухай асуудал ЦК-гэй Пленумэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха байна. Тус асуудалаар ЦК-гэй Пленум дээрэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Украинын, Казахстанай, Белоруссиин, Узбекистанай, Таджикистанай, Азербайджанай компартинуудай ЦК-нуудай элидхэлнүүдые шагнаха.

ҺҮ, МЯХА УЛАМ ЕХЭЭР АБАДАГ БОЛОЕ

...ехэ Октябриин алдарта һайн... угтуулан, мүн КПСС-эй ЦК-... ээлжээтэ Пленумэй урда тээхи ...листическэ мүрысөөндэ орол... республикамнай гүрэндэ мя... ...эгэ, тарьяа, хартаабха, овощь, ...ай свёкло худалдаха, тушааха ...нгээ түсэб болзорһоонь урид ...э. Энэ мүрысөөндэ Түнхэнэй, ... аймагуудай ажалшад тү... ...э гараа. Тэдэнэр хүдөө ажа... ...хы зүйлэй продуктнуудые ...э худалдаха түсэбөө үлүүл... ...йна.

...өө үедэ һү, мяха абаха, тэрэ... гүрэндэ худалдаха түсэб, со... ...листическэ уялгануудаа дүүргэ... ...шэ аймагуудай партийна, со... организацинуудай нангин зо... хүдөөгэй ажалшадай нэрэ ...и хэрэг болоно. Юуб гэхэдэ, ...э һү худалдалгаар республи... ...й бүхы дээрээ жэлэйнгээ тү... ...үргээгүй, олохон аймагууд ...худалдаха уялгаяа бэелүүлээ... ...йна ха юм.

...арай һүүл, үбэлэй эхин һа... ...та һү абалгаяа доошолуул... ...шадаал һаа ехэ һү һааха ...социалистическэ мүрысөө үүс... Прибайкалиин аймагай Лазо... ...нэрэмжэтэ колхозой һаалишад ...шангаар ажаллажа байнхай. ...олхоз октябрь һарада нёдон... ...энэ үеынхиһээ 1,6 дахин ехэ ...гаа. Үнгэрһэн арбан һарын ...да тэдэнэр үнеэн бүриһөө ...зэргээр 1860 килограмм һү ...гэхэ гү, али нёдондонойхи... ...процент ехэ һү абаба. Эдэ ...н ашаар үүсхэл гаргагшад ...э һү худалдаха жэлэйнгээ ...холо үлүүлээд байна.

...байкалиинхидай үүсхэлые ...жэ, октябрь һарада һү һаал... ...дээшэлүүлхэ талаар Хэжэн... ...аймагай Карл Марксын нэрэм... «Авангард» колхозууд, Байка... ...арын Ждановай нэрэмжэтэ ...Кяхтын совхоз гэхэ мэтэ ...нууд зарим тэды амжалта ...н. Тиигэбэшье юрэнхы дээрээ ...эр һааха тушаа оролдолго ...гаргагдана. Илангаяа малаар ...Зэдын, Сэлэнгын, Бичурын ...нууд һү һаалгаар октябрь һа... ...рид хубилалта хэжэ шадаа... ...рдынхидаал адли гээгдэжэ ...Эдэ аймагууд гүрэндэ һү ху... ...ха жэлэйнгээ түсэб һаял ...процент болгожо байнхай. ...р абаһан социалистическэ ...нуудаа холо дүүргээгүй бай... ...Иимэ шахардуу байдалда ...байбашье, эндэхи колхозуу... ...тэлбэрилэгшэд һү һаалгаяа ...үүлхэ арга боломжонуудаа ...р хэрэглэжэ шаданагүй. ...ажахынуудта мүнөө хүрэ... ...эдтэ силос үгтэнэгүй, бүлеэн ...тэдэнние уһалнагүй. Зарим ...һаалишад дуталдана, үнеэ... үбэлэй байра хүсэд бэлэн ...гүй байһаар.

...бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб ...аймагуудай, колхоз, совхо... ...хүтэлбэрилэгшэд һаалиин ...дээгүүр үсөөн ябажа, бодото ...абанагүй, тэндэхи байдалые ...р мэдэнэгүй, тиимэһээ бии ...дутагдалнуудые саг соонь ...жа шаданагүй ха юм. Эгээл ...үү байдал Тарбагатайн ай... ...гээгдэнэ. Тус аймагай Кали... ...нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэг... ...нүхэр Болонев) үнгэрһэн ар... ...рын туршада үнеэн бүриһөө ...оной энэ үеынхидэ оробол ...килограмм һү бага һаагаад ...Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, ...элтэд урдынгаа амжалта... нуудаар дунгяараад лэ, һаалишадайнгаа хүдэлмэриие наринаар шалгахаяа болишонхой. Мүн эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ударидагшад иимэрхүүгээр хүдэлнэ. Эдэ бүгэдые мэдэжэ байбашье, партиин айком, аймгүйсэдком, тэрэнэй хүдөө ажахын инспекци шухала хэмжээ абанагүй.

Ажахын жэлэй дүүрэтэр тон бага саг үлөө. Хэрбээ колхоз, совхоз бүхэнэй үүсхэл оролдолго гаргаад, арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглээд байбалнь, республикамнай гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб энэ һарада дүүргэжэ шадаха юм. Тиимэһээ нэгэшье килограмм һү алдахагүй, үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлэн һаажа, ноябрь—декабрь һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр адагынь 350—400 литр һү һааха гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго болоно. Энээниие бэелүүлхын тула колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд һаалишадай хүдэлмэридэ али болохоор туһалха, үнеэдтэ шэмэтэ тэжээл, силос хүсэд хүрэхөөр эдюулхэ арга олгохо уялгатай. Илангаяа силос малтаха, траншей сооһоо тэрэниие гаргажа, малай байрада оруулха хүдэлмэриие оньһожоруулха тон шухала болоод байна. Тэрэшэлэн фермэ бүридэ үнеэдые бүлеэн уһаар дуран соонь хангаха тушаа яаралтай хэмжээ абтаха зэргэтэй.

Һү ехээр һаадаг болохын түлөө оролдохынгоо хажуугаар намар-үбэлэй сагта буруу, хашарагуудые һайса түлжүүлхэ, томонуудыень үбэлдөө шахажа, гүрэндэ тушааха гэһэн харюусалгатай зорилгоёо колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, малшад оролдосотойгоор бэелүүлхэ болоно. Залуу малые түргөөр түлжүүлжэ, шахан таргалуулжа, гүрэндөө үхэрэй мяха ехээр үгэдэг болохо тушаа партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй хараалһан хэмжээ-ябуулганууд олонхи совхозуудта һайнаар бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Жэшээнь, Бичурын совхоздо томо буруу, хашарагуудые шахаха зургаан гүүртэ, жэжэнүүдыень түргөөр түлжүүлхэ 8 гүүртэ эмхидхэгдээд байна. Эдэ гүүртэнүүдтэ бүхыдөө мянга гаран буруу хашарагшэгнэгдээд, тусхай һайн тэжээлдэ табигдаа. Гадна энэ совхоз өөһэдынгөө хүдэлмэришэдһөө зургаан зуу гаран толгой эбэртэ бодо мал худалдажа абаад байнхай.

Зүгөөр энэ шухала хэрэгые эмхидхэлгэдэ дутагдалнууд яһала бии. Зарим колхозой, совхозой хүтэлбэрилэгшэд партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ушар удхые ойлгоогүй, таргалуулагдаха, түргөөр түлжүүлэгдэхэ тусхай гүүртэнүүдые мүнөө хүрэтэр эмхидхэжэ дүүргээгүй байна. Заримашуул тэрээндэ бүри хайша хэрэгээр хандана. Кяхтын, Заиграйн, Баргажанай, Кабанскын колхозууд буруу, хашарагуудые шахалганда табиха түсэбөө миил гушаад процент дүүргээд байна. Тугал, буруунуудые худалдажа абаха хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Һү, мяха абалгада ушарһан эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха гээшэ хүдөөгэй коммунистнуудай, малшадай дайшалхы хэрэг мүн. Мүнөө үедэ боложо байгаа тоосоото-һунгалтын суглаанууд, партийна конференцинүүд дээрэ эдэ асуудалнууд шангаар табигдажа, ойрын үдэрнүүдтэ бодото хэмжээн абтаха ёһотой.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ ХРУЩЕВОЙ ФРАНЦИДА АЯНШАЛХА БОЛОҺОН ТУШАА

...ошохо тухай Франциин ...кын президент де Голлиин ...СССР-эй Министрнүүдэй ...Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ...абаа гэжэ мэдээсэгдэ... ...йна. Тус аяншалга ту... асуудалнуудаар Франциин ...икын президент СССР-эй ...рнүүдэй Соведэй Түрүүлэг... ...р һүүлэй үедэ һанамжануу... ...элсэһэн байна. Дурсагдаһан ...а хоёр гүрэндэ, мүн эб най... ...ай хэрэгтэ нилээд шухала ...нартай гэжэ алишье талын ...тэмдэглэгдэһэн байха юм. ...оёо байһан уулзалга, мүн ...ануудаа мэдэлсэлгэ Совет... ...з болон Франциин хоорон... ...рилсаануудые, уласхоорон... ...н ошоон байдалые сааша... ...жоруулгада туһалха гэжэ ...байһанаа нүхэр Н. С. Хрущев президент де Голльдо элирхэйлэн мэдүүлһэн байна. Эгээл иимэһээ Франци аяншалгаяа шухала удхашанартай гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев тоолоно.

Аяншалгаһаа уламжалан, Францитай бодото холбоо барисаан тогтоогдохо бэзэ гэжэ президент де Голлиин хүсэжэ байһандань нүхэр Н. С. Хрущев һайшаалтайгаар хандаад, тус аяншалга хадаа Советскэ Союзай арадуудай гүнзэгы ехээр, үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг Франциин оюун бэлигтэ, ажалда дуратай арадай ажабайдалтай танилсаха арга олгохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлээ.

Үгээ ойлголсоһоной ёһоор нүхэр Н. С. Хрущев 1960 оной мартын 15-да Францида ошохо байна.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые угтуулан

Хубитаяа оруулна

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлэлсэхэ гэһэн Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэл мяхэ абалгаяа, мүн гүрэндэ тушаалгаяа горьтойгоор дээшэлүүлхээр хараалаа һэн.

Энэ зорилгоо бэелүүлхын тула колхозой малшад, илангаяа мал адуулагшад байгша ондо шэн зоригтойгоор ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, бэлшээн таргалуулдаг гүүртэнүүдэй мал адуулагшад Цырен Будаевич Гатапов, Санжа Эрхитуевич Баяндуев, Ш. Чимитцыренов гэгшэд эрхим дүнгүүдые харуулна. Хабар 221 толгой тугал, буруунуудые нүхэр Гатаповай тушаажа абаһадань, тэдэнэй шэгнүүр дунда зэргээр 87 килограмм татаһан юм. Мал адуулхадаа баян дүй дүршэлтэй болоһон нүхэр Гатапов хабар, зунай һарануудта тугал, буруудаа һайса таргалуулжа, толгой бүриинь шэгнүүрые 163 килограммаар нэмээгээ. Малынь сүүдхэдээ тус тустаа 1150 граммаар шэгнүүрээ нэмээбэ. Илангаяа август һарада малынь сүүдхэ бүхэндэ 1,3 килограммаар нэмэһэн байна.

Тэрэшэлэн нүхэр Батуев харууһалдаг малаа тус тустань сүүдхэ бүри 860 граммаар нэмээжэ, толгой бүхэнэйнь шэгнүүр 127 килограммаар дээшэлүүлбэ. Мүн нүхэр Чимитцыреновэй бэлшээн таргалуулһан мал сүүдхэдээ 950 граммаар нэмээ гэхэ гү, али тус бүридөө дунда зэргэдэ 225 килограмм шэгнүүртэй болонхой.

Эдэ малшад намар, үбэлэй һарануудта залуу малнуудые зүбөөр таргалуулха тухай КПСС-эй обкомой, Республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые ехэтэ һайшаагаад, шухала хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсахаар шиидэнхэй. Һаяхан тус колхоздо таргалуулагдаха залуу малай хэдэн гүүртэ бүридхэгдөөд, бэрхэ малшадта тушаагдаба. Эндэхи малшад үбэлдөө тугал, буруудайнгаа шэгнүүрые горьтойгоор нэмээжэ байхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсонхой.

В. Тараскин.

Дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

Байгша оной гурбадахи кварталай дүнгөөр Улан-Удын оёдолой фабрикын коллективтэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Мүн Улан-Удын хилээмэнэй нэгэдэхи завод хоёрдохи, горпищекомбинат гурбадахи мүнгэн шанда хүртэбэ.

П. Скрипкин.

Республикымнай малшад КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумые угтуулан, ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана. Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Семен Цыбикович Арьяев даажа абаһан хонидоо тобир тарганаар үбэлжэлгэдэ оруулаад, үбэлжэлгээшье эмхитэй һайнаар эхилбэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Арьяев хонидоо адуулжа байна.

А. Мантаевай фото.

Байра һайн, тэжээлшье элбэг

Нарин утаһан, торголиг нооһотой олон мянган хонин һүрэгөөрөө холо ойгуур суурхадаг Курумканай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид энэ жэлдэ ажалдаа эрхим амжалта туйлана.

Артель соогоо үнинэй эдэбхитэй бэрхэ коммунист Шагжи Шалановай хүтэлбэрилдэг 2-дохи комплексно бригадынхид эмхитэй һайн ажалаараа шалгарна. Хэрбээ эндэхид жэлэй эхиндэ 9770 хонитой байһан һаа, мүнөө хамта 12 мянга 346 хонитой болонхой. Энэ жэлдэ бригадын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 83 хурьга абажа, бултыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлээд байна.

Нооһо абалгааршье һайн үрэ дүн туйлаа. Эндэхид уялгынгаа ёһоор 324 центнер 43 килограмм нооһо гүрэндэ тушааха байһан аад, 325 центнер 22 килограмм нооһо хайшалжа, гүрэндөө худалдаа. Тиихэдэ бригадын ахалагша хонишон Санжидма Цыбиковагай хонишодой отарынхид 595 толгой эхэ хонидоо эрхим һайнаар харууһалжа, зуун эхэ хонин бүриһөө 91 хурьга абажа, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээд, хонин бүриһөө 3,3 килограмм эрхим шанартай нооһо хайшалаа юм. Гадна хонишод Долгор Раднаева, Санжидма Хабтагаева, Эржима Шагдурова, Аюша Доржиев гэгшэд үнгэрэгшэ жэлэй түлгэн хонидһоо толгой бүриин 2,9—3,1 килограмм нооһо абанхай.

Эдэ зарим тэды амжалтануудаараа һанаагаа зааханшье амарха ёһогүйбди гэжэ эндэхи хонишон бүхэн һайн мэдэнэ. Тиимэһээ шэрүүн хүйтэн үбэлые бэлэдхэл һайнтайгаар угтажа, хонидоо дулаан һайн байрада, үбһэ тэжээл горьтой эдюулээд, тобир тарганаар ондо оруулхаар шиидэнхэй.

Мүнөө бригадын хонин һүрэг 20 гаран отарануудта таһалагданхай. Тэдэнэй 8 отарада хонидынь үбэлдөө хурьгалха юм. Бүхы эхэ хонидынь искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ. Түрүүшын хурьгад ноябрь һарын тэнгээр абтажа эхилхээр хараалагдана. Хони, хурьгадай үбэлэй байра, дал хашаа халуун намарһаа хойшо һайса заһабарилагдаа, дулаалагдаа һэн.

— Манай бригадын эдэ наһатай колхознигууд өөһэдынгөө һайн һайхан сэдьхэлээр үбэлжэлгэдэ бэлдэлсэжэ байһаниинь ехэ туһатай, һайшаалтайшье,— гэжэ бригадир Шаланов омогорхолтойгоор хөөрэнэ.

Эндэхи бүхы 20 отарын 17-ниинь һайн типовой байрануудаар хүсэд хангагданхай. Бэшэнэйнь байра һайса һэльбэгдээ, заһагдаа.

Хони, малай үбэлдөө эдихэ үбһэ, тэжээлшье хэрэгтэй газартань зөөжэ, бэлдэжэ абаха тушаа ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Отарануудта һаянай тарьялан дээрэһээ зелёнко шэрэжэ абахын тула мори унаа, машина, техникэ олон табигдаба. Мүнөө эндэ 500 гаран центнер зелёнко зөөгдөө.

— Үбэлэй янгинама хүйтэн, һалхи шуурганда нэгэшье үдэр хонидоо үбһэ, тэжээлээр таһалдуулхагүйбди. Юуб гэхэдэ, түрүүшын хүйтэндэ хонидоо үбһэ хоолоор дутаагаа һаа, тэдэмнай абаһаар муудаха, тураха ха юм,— гэжэ түрүү хонишон Санжидма Цыбикова хэлэнэ.

Партиин Центральна Комитедэй болохоёо байгаа ээлжээтэ Пленумые ажалай амжалтаар угтахын түлөө эндэхи хонишод хүдэлмэриингөө эршэ хүсэ улам шангадхана.

Д. Санданов.

Түрүүшын алхам

Шара-Азарга тосхонһоо дээшэлхэдэ, 8 модоной газарта Закаменай «Дружба» колхозой һаалиин гүүртэ байрланхай юм. Эндэ үнгэрэгшэ оной эхеэр колхозой правлени, комсомолой эхин организаци Татьяна Бадмаева гэгшые һаалишан болгожо эльгээгээ һэн.

Оролдосотой, шударгы комсомол басаган зоотехническэ заабариин ёһоор ажаллажа, колхозой һаалишадай дунда түрүү зэргэдэ гаранхай. Үнгэрһэн 10 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаагаад, колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлбэ.

— Алдарта долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ һү һааха социалистическэ уялгаяа гүүртымнай һаалишад, тэрэ тоодо бишье, сохом дүүргэхэбди. Иимэ бэлэгтэйгээр КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленум угтахамнай,—гэжэ Татьяна Бадмаева бултанайнгаа нэрэһээ мэдүүлнэ.

Б. Доржиев.

Залуушуулай бүхэдэлхэйн үдэрые Москвагай залуушуул тэмдэглэбэ

Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин (ВФДМ) бии болоһон үдэрые—Залуушуулай бүхэдэлхэйн үдэрые тэмдэглэхын тулада гадаадын оронуудай арадуудтай хани барисаа байгуулха байшанда ноябриин 10-да Москвагай залуушуул ерэһэн байна.

ВЛКСМ-эй МГК-гэй нэгэдэхи секретарь А. Сосин суглаа нээхэ зуураа, зал соо байлсаһан, ВФДМ-эй президент Пьеро Пьералли, федерациин генеральна секретарь Кристиан Эшар гэгшэдые Москвагай залуушуулай зүгһөө халуунаар амаршалаа.

СССР-эй залуушуулай организациин комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Т. Попов элидхэл хээ. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалгын түлөө дэлхэйн бүмбэрсэгэй залуу үетэнэй тэмсэлые бүри эдэбхитэй болгохын тулада федерациин гаргадаг хүсэлэл оролдолгые советскэ эдир залуу хүбүүд, басагад үндэрөөр сэгнэдэг юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ВФДМ-эй ажал-ябуулгын ехээр дэмжэгдэдэг байһые тэрэнэй зэргын улам бүри ургажа байһан баримта гэршэлэн харуулна. Мүнөө үедэ федераци дэлхэйн 97 ороной 87 миллион эдир залуу хүбүүд, басагадые нэгэдүүлнэ гэжэ тэрэ саашань хэлээ.

ВФДМ-эй генеральна секретарь Христиан Эшарай үгэ хэлэхэдэ, суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаһан байна.

Суглаанай түгэсхэлдэ ВФДМ-дэ эльгээгдэхэ хандалга баталан абтаа.

(ТАСС).

Миллион хахад хүн орожо хараа

„Чехословакиин шэл“ гэжэ выставкэ хаагдаба

Москвада выставкын центральна зал соо эмхидхэгдэһэн, «Чехословакиин шэл» гэжэ выставкэ ноябриин 10-да хаагдаба. Энэ выставкэ гурба һара хахадай туршада нээлгэтэй байжа, ехээр һонирхогдоо.

Чехословакиин шэлэй мянган жэлэй түүхэ, тэрэнэй хүгжэлтэ, мүнөө үеын далайса, арадай ажахыда болон соёл культурада тэрэнэй ямар удхашанартай байһаниинь выставкэ дээрэ харуулагдаа. Шэлээр юумэ бүтээдэг Чехословакиин бүхы заводууд энэ выставкэдэ хабаадаһан байха юм. Тус выставкэдэ 1,5 миллион хүн орожо хараһан байна.

Совет хүнүүд Чехословакиин ханинарай искусствые үндэрөөр сэгнээ.

(ТАСС).

Уялгануудай дүүргэлтые шалганабди

Хооһоор хөөрэлдэһөөр...

«Үнеэдэй һү шэмэ үдэрһөө үдэртэ улам доошолжо байна. Гүрэндэ һү худалдаха түсэб, уялгамнайшье дүүргэгдэхэнь бэрхэтэй болобо. Яаха хээхэ зонбибди» гэһэн шахардуу абяанууд Бичурын аймагай зарим колхозуудай правлени соогуур хаа яа дуулдадаг болонхой.

Жэлэй эхиндэ аймагай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һү һаалияа дээшэлүүлхэ тухай гоё гоёор хөөрэлдэжэ байгаад, аргагүй шууяатайгаар үндэр уялгануудые абаһан юм. Сэхынь хэлэхэдэ, эндэхи зарим артельнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд жэлһээ жэлдэ ажахынгаа доторой бүхы арга боломжые хүсэд хараада абангүй, юрэ дэгэд таамагаар уялга абаһан нэрэтэй болоод лэ, һанаагаа амаршадаг зантай. Тиимэһээ үнэндөө тэдэнэр ажалаа һайнаар эмхидхэн, арга боломжоёо гүйсэд элсүүлэн хэрэглэжэ, уялгаяа дүүргэхын түлөө бодотоор тэмсэдэггүй байна бшуу.

Эгээл тиимэһээ аймагай Круминай нэрэмжэтэ колхозойхид (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Кожевников) байгша ондо үнеэн бүриһөө 1700 литр һү һааха гэхэ гү, али һү һаалгаяа нёдондонойхиһоо 700 литрээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абаа һэн. Энэнь яһалашье һайшаалтай байгаа. Зүгөөр тус артелиинхид энэ зорилгоёо бэелүүлэн, һү һаалиин фермын ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, үнеэдэй харууһа, тэжээлые эрид һайжаруулха тушаа ямар хүдэлмэри хээ гээшэб гээд хаража үзэхэдэ, тиимэ ехэ хубилалта болоогүй.

Мүнөө энэ колхоздо жэлэй үнгэрһэн 10 һарын туршада үнеэн бүриһөө оройдоол 900 гаран литр һүн һаагдаа гэхэ гү, али социалистическэ уялгань хахадлаашьегүй байха юм. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлхын түлөө жэлэй эхинһээ хойшо артелиинхидай ёһоор оролдоогүй, бодото тэмсэл ябуулаагүй байһаниинь элирнэ гээшэ.

Тиибэшье жэлэй дүүрэтэр үлэһэн саг соо ажал хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха, колхозойхид һү һаалияа ехээр дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжотой.

Теэд үнэндөө эндэ энээн тушаа мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Колхозой һү һаалиин фермын үнеэд үбэлэй байрада оруулагдажа, үбһэ тэжээл эдюулэгдэдэг болоһоор һара шахуу болобо. Мүнөө хүрэтэр үнеэдтэ тусхай тогтоомол рационой ёһоор тэжээл эдюулэгдэнэгүй. Фермэдэ үнеэдтэ эдюулхэ турнепс, хартаабха ехэ бии. «Тэрэниие хэршэжэ, үнеэдтээ эдюулхэ һэмди, теэд хэршэхэ тусхай машинагүйбди. Нэгэ силосорезка бии нэрэтэй аад, эбдэрхэй хэбтэдэг» гэжэ һаалишад хэлэнэ. Үбһэ, тэжээл буйлуулха болон бусад ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха тушаа эндэ юуншье хэгдэнэгүй. Мүнөө хүрэтэр фермын малшадай гэртэ, малайнь байрада зайн галай гэрэл оруулагдаагүй байһаар. Харин эндэ хажуугаарнь, хоёр алхын гэхээр газарта зайн галай лини гарадаг юм. Тэрэшэлэн үнеэдэйншье байра хүсэд заһабарилагдаа, дулаалагдаагүй байна. Тэдэнь һүниндөө ехээр даарàжа, зүдэржэ хононо. Тиимэһээ үнеэд үдэрһөө үдэртэ һү шэмээ ехээр татажа, дарһаа урид шэргэшэнэ бшуу.

Мүн лэ иимэрхүү тулюур байдал аймагай «Рассвет» артельдэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, колхозой 1-дэхи һү һаалиин фермые абаад үзэе.

Эндэ малай эдихэ тэжээлшье яһала бии. Илангаяа фермэдэ турнепс горьтой таригдаһан байгаа, харин тэрэнь поли дээрэһээ зөөгдэжэ хүшэхүрэгдэнгүй, ехэнхинь хүллэшоо. Гадна тэжээл буйлуулха кормозапарниггүйһөө боложо, турнепсээ хүрэнхэй зандань үнеэдтэ эдюулхэдэнь, тэдэнь дотороо үбдэжэ шэшэнэ. Тус фермэдэ баһал турнепс хэршэхэ түхеэрэлгэ байхагүй. Һаалишад тэрэнээ өөһэдөө һүхээр сабшажа, жэжэлхэ баатай болоно. Эндэ нэгэ худаг бии нэрэтэй аад, тэрэнь уһа гаргаха түхеэрэлгэгүй. Тиимэһээ һаалишан басагад уһаяа ведрогоор удхажа, үнеэдээ уһална. Энээндэ хэды шэнээн ехэ хүшэ хүлэһэн, хайран саг гарана гээшэб. Тиигээдшье үнеэдынь үдэртөө хүсэд уһалнагүй шахуу.

Эдэ бүгэдые һайн мэдэжэ байгаад, колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Жаркой), мүн бригадирнууд, фермые даагшанар хэмжээ абанагүй.

В. Тунков.

Профсоюзай организацинуудай тоосоо, һунгалта

Элидхэл удха һайнтай байха ёһотой

Тээсгэн Байгал-Сэлэнгын пароходствын техническэ участогай профсоюзай линейнэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Дарижапова ехэхэн һанаа зобонги ябажа байһан юм. Тиигээшьегүйдэнь аргагүй байгаа: профсоюзай тоосоото-һунгуулиин суглаан дүтэлжэ байгаа бшуу. Ямар элидхэл хэһэнһээ профсоюзай тоосоото-һунгуулиин суглаанай амжалтатайгаар үнгэрэлгэ дулдыдаха байна гэжэ мэдэдэг тула нүхэр Дарижапова тоосоото элидхэлдээ эртээнһээ һайнаар бэлэдхэһэн, тодорхой, тааруу жэшээ баримтануудые суглуулһан, коллективэйнгээ ажал хүдэлмэриин, ажабайдалай шухала шухала зорилгонуудые тодорхойлһон байна.

Тоосоото элидхэлдээ гансашье түрүүлэгшэ нүхэр Дарижапова бэлэдхэһэн бэшэ, бүхыдөө линейнэ комитет тоосоото-һунгуулиингаа суглаанда бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа юм. Эдэ бүгэдын ашаар комитедэй элидхэлшье удха түгэлдэр, һонирхолтой байжа, суглаан эмхитэйгээр, эдэбхитэйгээр үнгэрөө.

Шанга шүүмжэлэл, бэеэ шүүмжэлэлгэ боложо, профсоюзай гэшүүд дутуу дунданиуудаа, алдуу эндүүнүүдээ эдэбхитэйгээр элирүүлһэн, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлһон байна. Элидхэл тушаа үгэ хэлэхээр 20 гаран хүн бэшүүлжэ, тэдэнэй 15-дань үгэ үгтөө.

Эртээнһээ бэлэдхэлтэйгээр зарлажа, удха һайнтай, һонирхолтой элидхэл хэхэдэ профсоюзай тоосоото-һунгуулиин суглаан иимэ эмхитэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр үнгэрдэг байна.

Харин тиихэдэ бэлэдхэл багатайгаар, һайса бодожо үзэнгүй, халирхайгаар хэһэн элидхэл хүнүүдыешье һонирхуулдаггүй, суглаа, зүблөөнэй эдэбхиие доошолуулдаг байһаниинь мэдээжэ.

Жэшээ болгон хэлэхэдэ, Улан-Удын судна барилга, заһабарилгын заводой, Сэлэнгын модо дархалалгын станок бүтээдэг заводой профсоюзай организацинуудай тоосоото-һунгуулиин конференцинүүд тоншье һонигүйгөөр, аша үрэ багатайгаар үнгэрөө. Энээнэйнь гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, тоосоото элидхэл удхагүй, һонигүй, юрэ халирхай байшоо. Судна заһабарилгын заводой конференци дээрэ заводой комитедэй болон шалгалтын комиссиин хэһэн тоосоото элидхэлнүүдэй һүүлээр үгэ хэлэхэ хүн олдожо үгөөгүй. Бодото байдал харуулжа шадаагүй, хэниишье дайраагүй, юрэ халирхай элидхэлэй һүүлээр хүнүүд үгэшье хэлэхэ зориггүй болошоһон байна. Эгээл элидхэлэй һонигүй байһан дээрэһээ энэ суглаан дээрэ ажал хүдэлмэриин, ажабайдалай шухала шухала асуудалнууд, профсоюзай организацинуудай саашанхи гол зорилгонууд мүртэйгөөр зүбшэн хэлсэгдээгүй байна.

Тоосоото элидхэл бэлэдхэхэдээ хэлэхэ, мэдээсэхэ юумэнүүдээ али бүхы талаһаань һайнаар бодожо үзэхэ, коллективэйнгээ урда байһан шухала зорилгонуудые элирүүлжэ шадаха хэрэгтэй. Саг тулгажархёод, яаража тэбдэжэ, тушаан болоһон энэ тэрэ тоо, баримтануудые, жэшээнүүдые хэрэглэжэ байха бэшэ, жэл соо хэһэн хүдэлмэриингөө тоосоондо һайнаар бэлэдхэхэ, профсоюзайнгаа гэшүүдтэ саашанхи хараа зорилгонуудаа һайнаар хэлэжэ, ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө манай республика дотор профсоюзай органуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд түлэг дундаа ябажа байна. Тоосоо болон һунгуулинуудые эмхитэйгээр, идейнэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэжэ байха хэрэгтэй. Профсоюзай комитедэй тоосоото элидхэл бэлэдхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэдые олоорнь хабаадуулха шухала.

КПСС-эй XXI съездын, СССР-эй профсоюзуудай XII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө профсоюзай организациин, тэрэнэй нютагай комитедэй ямараар тэмсэжэ байһан тухай һайнаар харуулха хэрэгтэй. Тиихэдэ профессиональна союзуудай хүдэлмэри тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй 1957 оной декабриин Пленумэй тогтоол ямараар дүүргэгдэжэ байнаб, хуулитаар үгтэһэн эрхээ комитет ямараар хэрэглэнэб гэжэ профсоюзай гэшүүдтэ мэдээсэгдэхэ болоно.

Элидхэл гээшэ гансашье комитедэй хүдэлмэри тухай тоосоогоор хизаарлагдаха бэшэ, ажал хүдэлмэри тухай һайн тобшолол хэгдэхэ, урдахи зорилгонууд тодорхойлогдохо болоно.

П. Скрипкин,
профсоюзуудай Бурядай областной Соведэй ахалагша инструктор.

Хангахагүй байшоо

Курумканай аймагай гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай тоосоото-һунгуулиин суглаан һая болобо. Нютагай комитедэй түрүүлэгшэ А. Бадмаевай элидхэл дээрэһээшье, хүнүүдэй хэлэһэн үгэ дээрэһээшье харахада, профсоюзай комитет тоосоото үе соогоо муугаар, эдэбхи үүсхэл багатайгаар ажаллаа гэжэ тодороо.

Энэ организацида олохон эмхи зургаанууд, тусхайлбал, аймагай Соведэй гүйсэдкомой таһагууд, сомоной Соведэй гүйсэдкомууд, сүүд, прокуратура, ЦСУ оролсоно. Гэшүүдээр яһала олон байбашье, профсоюзай организациин хэһэн хүдэлмэри, тэрэнэй нүлөө харагданагүй. Профсоюзай организациин зүгһөө коллективүүдэй дунда олониитын хүдэлмэри ябуулагданагүй, ажал хүдэлмэриин асуудал зүбшэн хэлсэһэн үйлэдбэриин зүблөөн болоногүй.

Ажалайшье, гүрэнэйшье журам эбдэхэ баримтанууд үзэгдэнэ. Илангаяа аймгүйсэдкомой социальна хангалгын таһагай хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа ходо хожомдожо ерэдэг, ЦСУ-гэй зарим хүдэлмэрилэгшэд хүдөө командировкодо ябахадаа архидадаг байна. Теэд ингэжэ ажалай журам эбдэжэ, архи уужа ябадаг хүнүүд тушаа профсоюзай комитет ямаршье хэмжээ абаагүй.

Ядахадаа профсоюзай нютагай комитет гэшүүдэйнгээ түлбэришье суглуулхаяа болишоо гэжэ үгэ хэлэһэн нүхэд Сапельцев, Тэлин гэгшэд шүүмжэлбэ. Профсоюзай олонхи гэшүүд 5—6 һарын, заримаиинь 8—9 һарын туршада гэшүүнэйнгээ түлбэри оруулаагүй. Профсоюзда шэнэ гэшүүд абтанагүй.

Профсоюзай нютагай комитедэй жэл соо хэһэн хүдэлмэриие һайса зүбшэн хэлсээд, суглаанда хабаадагшад хангалтагүйгөөр ажаллаа гэжэ сэгнэбэ. Тиигээд нютагай комитедэй гэшүүд шэнээр һунгагдажа, профсоюзай организациин хүдэлмэриие һайжаруулха тодорхой шиидхэбэри баталан абтаа.

Е. Цыренова.

ПОЛЬШЫН ҺОНИН

ЧАС БҮТЭЭДЭГ ТҮРҮҮШЫН ЗАВОД

Варшава шадархи Блоне городто час бүтээдэг түрүүшын завод баригдажа, октябриин һүүл багаар эрэшүүлэй зүүдэг «Блоне» гэжэ маркын гарай час гаргажа эхилбэ. Ерэхэ жэлдэ тус завод 50 мянган хэһэг, 1966 ондо 600 мянган хэһэг час бүтээхэ юм.

ЗАГАҺАНАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮГЖЭЛТЭ

Гдынь, Гданьск, Щецин, Устке, Лебе, Хайнац, Гижицк городуудтахи консервын 7 заводууд жэл бүри 9 гаран мянган тонно загаһанай консервэ гаргана. Зарим сортын загаһануудһаа малда хэрэгтэй гурил үйлэдбэрилэгдэнэ.

Мүнөө Польшын загаһа бариха флодто 110 траулер, 500 катер, мотортой 500 онгосонууд тоологдоно. Үнгэрһэн жэлдэ Польшын загаһашад 150 мянган тонно загаһа бариһан байна.

ЭЛЕКТРЫН ГАЛ ЯЛАРНА

Польшын хүдөө тосхонуудые, хүдөөгэй гүрэнэй ажахынуудые электрификацилха түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Һүүлэй 9 һарын туршада 1290 гаран тосхон, 160 шахуу гүрэнэй ажахынууд электрын галтай болоо. Энэ жэлдэ һарадаа дунда зэргээр ороной 144 тосхон электрификацилагдажа байгаа.

ШЭНЭ ТАНКЕР БАРИГДАЖА ЭХИЛБЭ

Гданьскын судна баридаг верфь дээрэ Польшодо эгээн томо танкер баригдажа эхилбэ. Энэ танкер 19 мянган тонно ашаа шэрэжэ шадаха юм. Танкерай утань 176,8 метр, үргэниинь 21,8 метр болоно. Портдо оронгүй 17 мянган миль тамарха байна.

ПРОМЫШЛЕННА ШЭНЭ ОКРУГ

Варшавска, Выщгодско, Познанска, Лодзинско воеводствонуудта промышленность түргэнөөр хүгжэнэ. Конино, Турка, Рогозьна шадар хүрин нүүрһэнэй ехэ баялиг олдоо. Тиихэдэ Клодава шадар калийна дабһанай, Ленчицэдэ түмэрэй рудагай баялиг олдоһон байна. Тиигэжэ Конинодо нүүрһэнэй шахта, хүрин нүүрһэн дээрэ хүдэлдэг ороной түрүүшын электростанци хүдэлжэ эхилээ. Эндэ алюминиин завод баригдахаар хараалагдана. Плоцкдо химическэ комбинат, Скерневиц, Ловичэдэ бүд нэхэдэг, машина бүтээдэг заводууд, Лодзидо трансформатор, электроаппаратура бүтээдэг заводууд баригдажа эхилбэ.

(ТАСС).

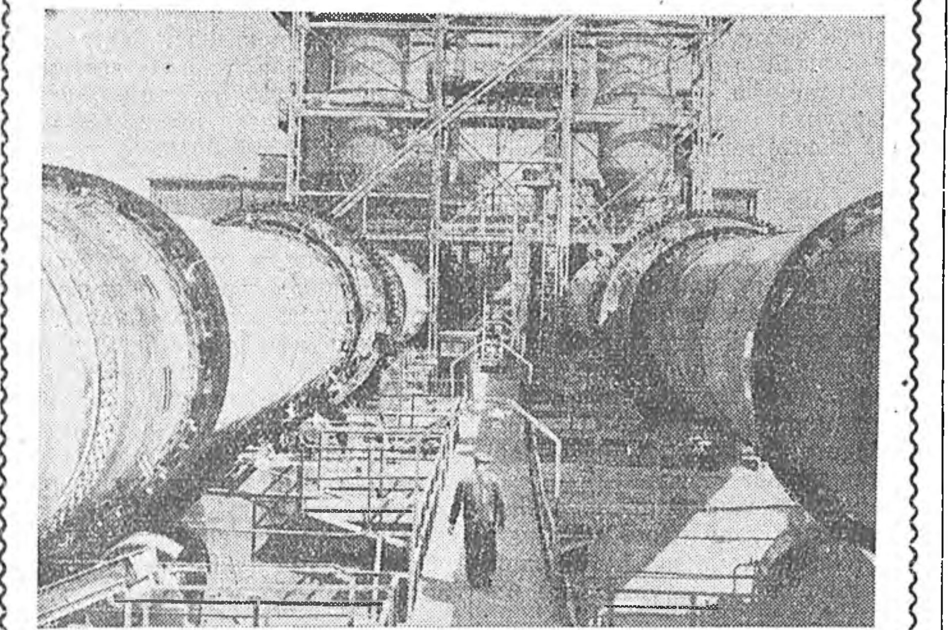

Польшын Арадай Республика. Визовтохи химическэ заводто.
Польшын Центральна фотоагентствын фото.

Түрэл партиингаа политикые дэмжэнэбди

Цементын заводой хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиин материалнуудтай танилсаһан байна.

«Советскэ Союзай уласхоорондын байдал, гадаадын политика тухайда» нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые заводой цех бүхэндэ ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа. «Советскэ Союзай, бусад социалистическэ оронуудай, тэрэшэлэн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй хүсэл оролдолгын ашаар һүүлэй үедэ уласхоорондын байдал хараа байса һайжараа гэжэ ханангяар тэмдэглэхэ байнабди», — гэжэ Никита Сергеевич Хрущев элидхэл соогоо хэлээ. Энэнь тон зүб. Һүүлэй үедэ манай түрэл парти, правительствын анхарал оролдолго гаргаһанай ашаар уласхоорондын байдал нилээд һайжараа. Сесси дээрэ баталагдаһан Гүрэнэй бюджет энээниие гэршэлнэ. Амгалан тайбан ажахы, соёл культураяа хүгжөөхэ хэрэгтэ советскэ правительствомнай жэл бүри ехэ мүнгэ һомолно. Гэхэ зуура зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ зорюулагдан гаргашалагдадаг мүнгэнэй хэмжээн нилээд ехээр хороһон байна.

Манай заводой транспортна цехын хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэгдэһэн хөөрэлдөөнэй үедэ автомашинын жолоошон нүхэр И. Шереметьев иигэжэ хэлээ:

—Коммунизм байгуулжа байгаа совет хүнүүдтэ дайн сэрэг хэрэггүй, амгалан тайбан ажаһуухые хүсэнэбди. Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын түлөө оролдолго гаргажа байһан парти, правительствынгаа ажал-ябуулгые барандаа һайшаанабди.

Паровозой машинист Н. Азаров, эрьелдэдэг пеэшэнэй машинист А. Алеудинов болон бусад СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиин тогтоолнуудые һайшааха зуураа, долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада шармайн оролдохыень нүхэдөө уряалһан байна.

Ж. Гомбоев.

Кабанск.

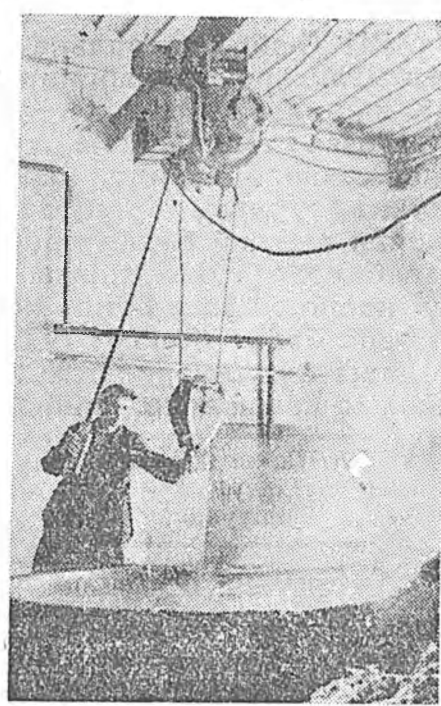

Улан-Удын сэмбын фабрикын бэлэдхэлгын цехын нооһо шэрдэгшэ Иван Васильевич Сокольников Октябриин Агуу ехэ социалистическэ революциин 42-дохи ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, халаан бүриингөө нормо 170—180 процент хүрэтэр дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** нүхэр Сокольников нооһо шэрдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Хэхэ хүдэлмэреэ олоногүй

Нютагай Соведүүдэй ажахын түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ, арад зоной ажаһуудал улам һайжаруулха, Соведэй хүдэлмэридэ тэдэниие олоор хабаадуулха хэрэгтэнь саг үргэлжын комиссинууд ехээр туһалдаг байна. Гэхэ зуура Доодо Бүхэнэй сомоной Соведэй комиссинууд ажалаа муугаар эмхидхэнэ.

Колхозой ажахые улам түргөөр хүгжөөхэ, ажахын гол һалбари — мал һүрэгөө үсхэхэ, үүлтэрыень һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ холын хараата асуудалнуудые хүдөө ажахын комисси (түрүүлэгшэнь депутат Будажапова) сомоной Соведэй, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедэй үзэмжэдэ бүри табинагүй.

Тус сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ажалай журам тон һула. Зарим колхозниигууд ажалдаа гарадаггүй, энэ тэрэ шалтагаан урдаа бариад — гэртээ һуудаг зантай. Үнгэрэгшэ юһэн һарынь дүнгые харахада, 23 хүн тогтоогдоһон хэмжээтэ ажалта үдэрөө олоогүй байба. Тэдэнэй дунда Ольга Базарова, Дугарма Бальжинова, Даба Чойдонов гэгшэд бии. Хүдөө ажахын артелиин уставаар хараалагдаһанһаа гадуур олон мал хубидаа ба... даг колхозниигууд бии. Жэш... колхозник Виктор Кондрать... нүхэр, Доржи Дашицыренов 4... бариһаар.

Артелиин уставые ондоогоор... хазагайруулһан баримтануу... ха.

Эдэ мэтын асуудалнуудые ... ажахын комисси өөрынгөө ... лээр Соведэй үзэмжэдэ табижа... дорхой хэмжээнүүдые хара... һаань, колхозой правленидэшье... һа болохо байгаа бшуу.

Культурна ажаһуудалай ко... синн хүдэлмэриие харахада, б... биратай хэжэрхиһэн юумэ ... гүй. Манай сомон доторхи соё... гээрэлэй гуламтануудшье һа... хүдэлнэ гэхээр бэшэ. Клубта... киноһоо ондоо юумэ болодо... Уран һайханай бүлгэмэй хүд... риие һэргээхэ шухала байна... лай холын отара, гүүртэнүүдтэ... дэлдэг малшадай дунда ... библиотекэ абаашагданагүй. ... турна ажаһуудалай комисси... рүүлэгшэ депутат Бадмаев һ... шадай этигэл найдабари хара... гэжэ оролдоногүй.

Б. Гарма...

Иволга.

Экономическа темэдэ

Хоёр колхозой ажалай дүн харахада

☆

(Колхозуудта һү, мяханай өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха, мал ажалай гаргашые хорооха тухай)

☆ ☆

КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин түүхэтэ Пленумһээ хойшо Совет ороной, тэрэ тоодо манай республикын хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ, илангаяа адууһа малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар туйлай ехэ хүдэлмэри хэгдээ гээшэ. Олонхи колхоз, совхозуудта һү, мяхан урдынхиһаа һураггүй ехээр абтадаг болонхой. Теэд мүнөө эхилээд байһан долоон жэлэй туршада хүдөө ажахын гол һалбари — мал ажалые улам саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, һү, мяха бүри элбэг дэлбэгээр абадаг болохо зорилго табигдана.

Тиимэһээ энээнтэй дашарамдуулан, Кабанскын аймагай Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта һүүлэй 5—6 жэлэй туршада һү, мяха абалгые дээшэлүүлхэ тушаа бэелүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудые харуулжа, тэрээн дээрэһээ зарим тэды ажаглалта хэхэдэ һонирхолтой байна. Хэр угһаа хойшо зэргэлжэ һууриждаһан эдэ хоёр колхоз газарайнгаа, байгаалиин эрхэ байдалай, мүн ажахынгаа хүгжэлтын талаар тон адлирхуу байдалтай юм. Тиибэшье тус артельнүүд ажахынгаа үрэ дүнгөөр хоорондоо ехэхэн илгаатай.

ҺҮ, МЯХА АБАЛГААР

1953 онһоо хойшо хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын хараалһан асари ехэ хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ, колхоз, совхозуудай ажахын эмхидхэлэй хүдэлмэридэ ехэхэн хубилалта болоо. Жэшээнь, эдэ колхозуудай һуурида урдань 5—6 жэжэхэн ажахынууд байһанаа мүнөө хамтаржа, хоёр томо колхоз эмхидхэгдээ. Энээнэй ашаар Кировэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта ниитын ажахые, илангаяа мал ажалые хүгжөөхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэгдээ юм. Дурсагдаһан артельнүүдтэ алиндааншье адууһа малайнь тоо толгой тон үсөөн, ашаг шэмэнь бирагүй бага байһан гээшэ. Тиимэһээ эндэхид малайнгаа тоо толгойе түргэн олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ зорилго табяад, нэн түрүүн үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэдэг болохоор шиидээ һэн.

Эдэ колхозуудта хээрын нуга сабшалан тон бага байгаа. Тиигээдшье тэрэниисэнь үһээ бороотой жэлдэ ехэнхинь уһан абашадаг бэлэй. Энээн дээрэһээ гансашье хээрын сабшаланда найдаха бэшэ, харин элдэб ургамал, ногоо ехээр тарижа, шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо шухала ха юм. Энээниие хараада абажа, колхозууд нэн түрүүндэ шэнэ, залууг газар, мүн ургаса муутай бэлшээри, сабшалан ашаглан элдүүрилжэ, намаг газар хатаажа, тарялангаа үргэдхэжэ эхилээ һэн. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ артель 1954 ондо оройдоол 80 гектарта нэгэ жэлэй ургамал ногоо тарижа, 1200 центнер үбһэ абаһан һаа, урзанда жэлдэ эндэхид аяар 590 гаран гектарта тэжээлэй ургамал тарьяад, бүхыдөө 9 мянга шахуу центнер эрхим шанартай тэжээл бэлэдхээ. Артелиинхид илангаяа һүүлэй 2 жэлэй туршада кукуруза, наран сэсэг, мүн хара таряа — овёс-бобово ургамалнуудые холижо ехээр тарина. Гансахан нёдондо тус колхоз таримал ургамал, ногоогоор 14 000 центнер силос дараа юм.

Шэмэтэй һайн тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэдэг болоһоной ашаар тус колхозууд һүүлэй 5—6 жэлэй туршада һү абалгые нилээд дээшэлүүлһэн байна. Энээниие доорохи таблица дээрэһээ элеэр хаража болоно:

Онууд	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз: Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (литрээр)	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз: Эдлүүриин газарай 100 га бүридэ абтаһан һүн (центнерээр)	Кировэй нэрэмжэтэ колхоз: Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (литрээр)	Кировэй нэрэмжэтэ колхоз: Эдлүүриин газарай 100 га бүридэ абтаһан һүн (центнерээр)
1953 он	431	—	687	—
1954 „	416	35,0	836	65,0
1955 „	933	61,1	1078	85,4
1956 „	1212	78,2	1288	103,9
1957 „	1555	89,4	1416	115,2
1958 „	1747	101,2	1672	111,4

Мүн эдэ колхозууд мяха абалганашье горьтойгоор дээшэлүүлээ. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 1954 ондо хамта 787 центнер мяха абажа, гүрэндөө 399 центнер худалдаһан байбал, нёдондо бүхыдөө 1134 центнер мяха абаад, тэрээнһээ 1067 центнерыень гүрэндэ худалдаа. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ артель 1954 ондо 1295 центнер мяха абажа, гүрэндэ 454,6 центнер тушааһан байгаа. Харин нёдондо эндэхид 1993 центнер мяха абаад, хамта 1200 центнерыень гүрэндэ худалдаа юм.

Гэбэшье тус колхозуудта һү, мяха абалгаар хүсэд дүүрэн элирүүлэгдэжэ, ашаглагдаа, хэрэглэгдээгүй арга боломжо үшөөл ехэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Эндэхид адууһа малай тоо толгойе олошоруулха талаар ехэхэн дутагдалтай. Дурсагдагша колхозуудай алиндааншье илангаяа үнеэдэй тоо толгойе олошоруулха арга боломжо ехэ бии. Теэд Ленинэй нэрэмжэтэ артелиие абаад үзэхэдэ, эндэ һүүлэй 4 жэл соо үнеэдэйнь тоо оройдоол 12 толгойгоор нэмээ. Харин 1953 онойхитой сасуулхада тэдэнэйнь тоо 43 толгойгоор үсөөрөө. Хэрбээ 1953 ондо 474 үнеэтэй байбал, нёдондо тэдэнэйнь тоо 431-дэ хүрөө һэн. Энээнһээ боложо, эдлүүриин газарай 100 га бүридэ үнеэдэйнь тоо 7-һоо 5,8 толгой хүрэтэр хороһон байна. Кировэй нэрэмжэтэ колхоз энэ үе соо үнеэдэйнгээ тоое зарим тэды олошоруулаа. Жэшээнь, эндэ 1954 ондо 372 үнеэн тоологдоо һаа, нёдондо артельдэ 459 толгой үнеэн байба. Эн... лүүриин газарай 100 га бүридэ хүр... 7—8 үнеэн хүртэнэ. Тиихэдэ ... жэлдэ Кировэй нэрэмжэтэ колхоз ... риин газарай 100 га бүридэ 23,7 ... адууһа малтай, Ленинэй нэрэмжэтэ ... 34,4 толгой малтай байгаа.

Дутагдалынь юуб гэхэдэ, эндэ ... тоо толгойе эрид олошоруулха арга ... жо хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Мүн кол... гахай олоор үсхэбэрилжэ, богонихо... зорто эрхим шанартай мяха элбэг... абаха аргатай. Тиимэһээ эндэхид ... 1—2 жэлдэ гахайнуудайнгаа тоо ... эрид олошоруулжа, гаргаша бага... шахаад, гүрэндэ худалдагдаха бүхы ... найнгаа 50 процентһээ бага бэшые ... хайн мяхаар оруулдаг болохо ... Мүн шубуу, илангаяа үһанай шубуу ... үсхэбэрилхэ тон һайн нютагай арга ... жо эндэ ёһоор хэрэглэгдэнэгүй.

АБТАҺАН ПРОДУКЦИИН ӨӨРЫНЬ СЭН ТУХАЙ

Колхозуудта абтаһан продукциин ... үнэ сэн, тэрэнэйнь ажал, зөөриин ... шые хаража үзэхэдэ иимэ байна. Л... нэрэмжэтэ колхоз нёдондо бүхыдөө ... центнер һү абажа, тэрэнэйнгээ ц... бүхэндэ 44 ажалта үдэр гаргашалаа... та 1602 центнер үхэрэй мяха абаа... рэнэйнгээ центнер бүхэндэ 30 ... үдэрэй хэмжээнэй ажал, зөөри гар... һан байна. Тиихэдэ Кировэй нэр... колхоз 7390 центнер һү, 988 ... үхэрэй мяха абажа, тэдэнэйнгээ ц... бүхэндэ нүгөөдэ колхозойхиһоо ехэ... та үдэрэй мүнгэ, зөөри гаргаш... Центнер һүндэ—54, центнер мяха... ажалта үдэр гаргагдаа.

Эдэ колхозуудта абтаһан һү, м... центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн, ... рээндэ хэды шэнээн ажал, зөөри га... наб гэжэ хаража үзэе.

	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз: һүн	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз: Үхэрэй мяхан	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз: Гахайн мяхан	Кировэй нэрэмжэтэ колхоз: һүн	Кировэй нэрэмжэтэ колхоз: Үхэрэй мяхан
Продукциин бүхыдөө абтаһаниинь (центнерээр)	7755	1602	391	7390	988
Ажалта үдэрэй гаргаша (мүнгөөр тоолоходо)	320.440	459.406	141.413	375.408	294.953
Машина, техникын хүсэ хэрэглэһэнэй ажалай гаргаша (мүнгөөр)	426.516	612.385	220.893	568.046	336.330
Бүхы гаргашань (мүнгөөр)	1.046.013	1.464.188	482.025	1.107.547	870.211
Абтаһан продукциин центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн (түхэриг)	137	917	1233	149	880,7

Ленинэй нэрэмжэтэ артельдэ эдлүүриин газарай 100 га бүридэ, мүн бүхыдөөшье һү, мяхан нүгөөдэ колхозойхиһоо һураггүй ехэ абтана. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо абаһан һүнэй, гахайн мяханай өөрынь үнэ сэн нүгөөдэ колхозойхиһоо зарим тэды химда байна. Ажал, зөөришье багаар гаргашалһан болоно. Тиибэшье алишье колхоздонь абтаһан һүнэй, үхэрэй мяханай өөрынь үнэ сэн үшөөл ехэ байһаар. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, колхозуудта мүнөө болотор фермэ дээрэхи ажал ехэтэй, хүндэ хүдэлмэри хүсэд оньһожоруулагданагүй, тэндэхи ажал хүдэлмэри гуримшуулагданагүй, гадна хүн бүхэнэй хэхэ ажалай зохистой нормо тогтоогдоогүй байха юм. Ажалта үдэр гамтайгаар гаргашалжа, алмалта, арьбалалта хэхэ тушаа оролдолго багаар гаргагдана. Илангаяа малай тэжээлэй гаргаша хэтэрхэй ехэ байһаар. Ушарынь юуб гэбэл, колхозуудта үбһэ тэжээл хайша хэрэгээр гаргашалагдана. Мүн зарим жэлдэ малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ шадангүй, тэрээниие худалдан абажа, гаргаша ехээр хэнэ. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо нёдондо абтаһан һү, мяханай гаргашын 40 процентнь тэжээлдэ гараа. Харин Кировэй нэрэмжэтэ артельдэ тэрэнь бүришье дээшээ байгаа.

Хэнэйшье мэдэһээр, ажалай б... ехэ, гаргашынь бага болохо тудам ... продукциин өөрынь үнэ сэн химда... ушартай бшуу. Тиимэһээ саашадаа ... зуудта бии байгаа арга боломж... элирүүлэн, гүйсэд хэрэглэжэ, ажа... дэр бүтээсэ туйлаха, абаһан прод... үнэ сэнгые химдаруулхын түлөө эр... гаар тэмсэхэ саг ерээ.

Илангаяа мүнөө фермэ, гүүр... ажал хүдэлмэриие сүм оньһожоруу... га боломжо колхоз бүхэндэ бии. М... һэ, тэжээл ехээр, һайн шанартай... лэдхэдэг болохынгоо хажуугаар, ... ажалай гаргашые һайса хорооха ... Энэ хадаа имагтал ургамал ногоо... сые эрид дээшэлүүлжэ туйлагдаха ... Мүн колхозуудта саашадаа гаргаш... жэжэ, тарүү фермэ, гүүртэнүүдые ... жа, тэдэнэй оронда томодхогдоһон ... һаалиин фермэнүүдые эмхидхэжэ, ... мэриень һайса оньһожоруулаад ... ажалайнь гаргаша бага болохо, ... циин өөрынь үнэ сэн һураггүй ... зэргэтэй.

А. Фомин, зооветин... доцент, хүдөө ажахын ...

Ургасын һайндэр

Эдеэ хоол элбэгээр абахын түлөө

Иволгын аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнһөө

…эсгэн һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн Иволга тосхоной Культурын байшангай дэргэдэ автомашинатай, мори тэргэтэйшье хүнүүд бүхэнһөө ерээд лэ буужа байба.

Эндэ «Ургасын һайндэр» соносхоод, аймагай колхозууд, совхозой түрүү хүдэлмэришэд, колхознигууд, механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд энэ жэлдэ ороoһо таряанай болон бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар хэһэн хүдэлмэриингөө дүн согсолжо, саашанхи зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэхын түлөө суглараһан байба.

Байгша ондо аймагай колхозууд, совхозой таряалан дээрэһээ ороотаряанай, огородой эдеэнэй, хартаабхын болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай нилээдгүй элбэг ургаса абтаа. Хэрбээ нёдондо таряалангай гектар бүриһөө …ойдоол 6—7 центнер ургаса абаһан һаа, мүнөө жэлдэ дунда зэргээр гектарай 14—15 центнер ороо хуряагдаа. Энээнэй ашаар аймагайхид **гүрэндөө хамта 30 гаран мянган центнер гэхэ гү, али нёдонойхиһоо 2 дахин шахуу ехэ таряа тушааһан, худалдаһан байна.** Тэрэшэлэн хаа хаанагүй огородой эдеэнэй, хартаабхын болон бусад ургамалнуудай ургаса урда урдынһаа һайн байба.

Энээниие Культурын байшан соо эмхидхэгдэһэн выставкын экспонадууд гэршэлнэ. Эндэ аймагай «8-е Марта», «Коммунизм», «Улаан Оронго», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта, мүн совхозой отделенинүүдтэ ургууһан шэниисэ, хара таряан, овёс, капуста, морковь болон бусад ургамалнууд харуулагдана. «8-е Марта» колхоздо 100 гаран гектар газар дээрэ га бүриһөө 26 центнер ургаса үгэһэн «…нохойская-4» сортын аржагар томо ороoһотой, һөөм ута залаатай шэниисэ эндэ асарагдаа. Тус артелиинхид һүүлэй жэлнүүдтэ таряанай ургасые дээшэлүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргадаг болоод байхой. Эндэхид бүхы таряагаа имагтал һайнаар бэлдэһэн, сэбэр газар дээрэ, агротехникые наринаар сахижа, гол түлэб нютагтаа тааруу зохимол, эрхим сортын үрэһөөр таридаг байна.

— Эдэ бүгэдын ашаар колхознай байгша ондо бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 22 центнер ургаса абанхай. Энээнһээ урагша газарнай шиг нойтоор ехэ дутадаг байгаа. Тиибэшье һаань, бидэ таряалан дээрээ жэл бүри наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ һайса тараадаг һэмди. Тэрэнэй ашаар газарай хүрьһэн үрэжэлтэй боложо, шиг нойтоной элбэг байхада ургаса һайн гараа бшуу. Таряанай ургасада аммиагай уһан тон ехэ туһатай. Тэрэниие бүтүү амһарта соо байлгаад, тусхай машинаар газарай хүрьһэндэ шэнгээхэ хэрэгтэй. Мүн сэбэр хара парта гү, али үгышье һаа намар хахалһан газарта бүхы тарилгаяа хэнэбди,— гэжэ колхозой агроном М. Клементьева хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) «Коммунизм» колхозой түрүү комбайнер Иннокентий Кокорин, «Улаан Оронго» артелиин түрүү тракторист Геннадий Аверин.

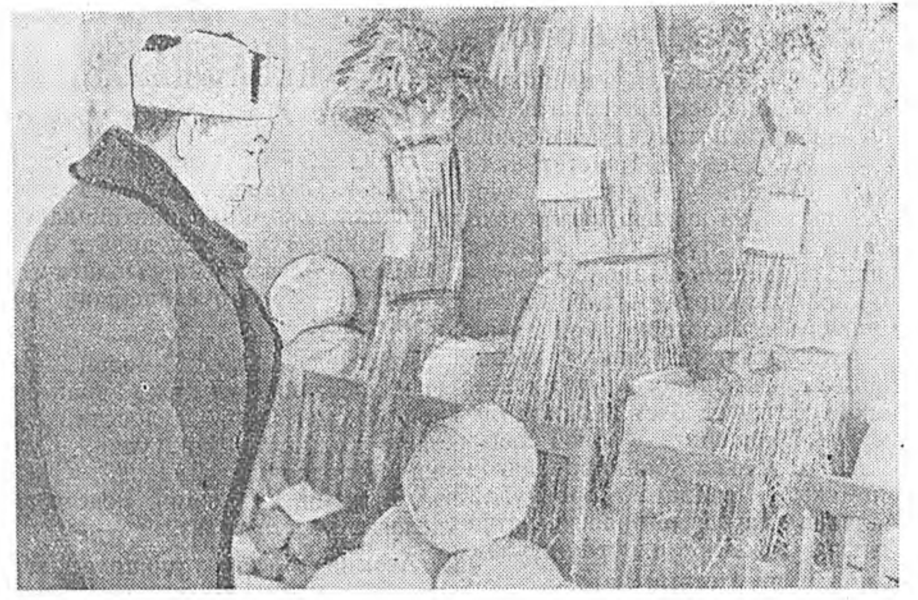

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын совхозой павильон соо.

Гадна «Коммунизм», «Заветы Ильича», Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд ороoһо таряанай, капустын, морковь гэхэ мэтэ ургамалнуудай бараг һайн ургаса хуряагаа.

Иволгын совхозой 3-дахи отделениин огородшодой оролдосото ажалые һайшаамаар. **Тэдэнэр гектарай 300, зарим газарһаа 450 центнер «Слава» гэжэ сортын капуста, га бүриин 230 центнер «Шантанье» сортын морковь ургууһан, мүн бүхыдөө гектарай 140—150 центнер хартаабха абаһан тухайнь экспонадууд дээрэһээ харанабди.**

— Харыт! Тэрэ юун гэһэн томо капуста гээшэб! Нэгэ монсогорынь хэды килограмм болохо хаб?—гэжэ зооветинститутай һуралсалай-туршалгын ажахыда (Гүрүльбэ) ургууһан капустые сугларагшад ехэтэ һонирхон харана.

Нэрээшье эндэ суута огородшон Анна Астраханцевагай звеногойхид гектар бүриһөө 500 центнер, нүхэр Пашковагай звено 540 центнер капуста хуряагаа юм.

Тус выставкэ дээрэ Кировэй нэрэмжэтэ артельдэ нүхэр Очировай даадаг звеногойхидой ургууһан 2 метр үндэр эшэтэй кукурузашье харуулагдана. Эндэхид «60 гектар кукурузын газарай га бүриһөө 120, зарим газарһаа гектарай 300 центнер эшэ набша абаа» гэжэ уншанабди. Харин «Улаан Оронго» колхоздо нүхэр Запхановай звено 250 га газар дээрэһээ гектарай 250 центнер кукуруза ургуулаа.

—Манай кукурузашад энэ жэлдэ бүхы газарайнгаа га бүридэ 20—21 тонно наг шэбхэ тараагаад, хүрэнгээ имагтал квадратно-гнездовой аргаар тарижа, зурууд хоорондын элдүүрилгэ утааша, хүндэлөөшэнь 2 дахин хээ һэн. Мүн ургасадаа нэмэлтэ тэжээл—минеральна үтэгжүүлгэ һайса оруулаабди,—гэжэ тус артелиин агроном нүхэр Лхамажапов хөөрэнэ.

Тэрэшэлэн үнинэй суутай луговодууд нүхэд Хэшэгтуев («Улаан Оронго»), Гермашев («8-е Марта») гэгшэдэй үнэтэ ажалаар ургуулагдаһан үбһэ ногооной үндэр баян ургаса тухай эндэ хэлэгдэнэ.

*

Удаань аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн боложо, байгша оной хүдэлмэриин дүн, мүн ерэхэ жэлэй ажахын зорилгонууд тухай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Врублевская** элидхэл хээ.

— Энэ жэлдэ колхозууд, совхоздо ороoһо таряанай болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэбэшье, бүхыдөө дутагдалнууд олон, хүсэд элирүүлэгдээгүй арга боломжо ехэ,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.— Илангаяа адууһа малай тоо ёһоор олошорногүй, ашаг шэмэншье өөдтэй дээшэлнэгүй, энээн дээрэһээ аймагтамнай гүрэндэ һү, мяха, нооһо худалдаха жэлэй түсэб, уялга муугаар дүүргэгдэнэ. Ажахынуудта гахай олоор үсхэбэрилхэ тон ехэ арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Һүүлэй үедэ аймагта һү һаалгын ехэхэнээр доошолжо байһан тухай нүхэр Врублевская тогтожо хэлээ.

— Ерэхэ жэлдэ хүдөөгэй ажалшад, малшад бүхы таряалангай гектар бүриһөө 12 центнерһээ доошо бэшэ таряа, 100 центнер хартаабха, 120 центнер овощь ургуулха, үнеэн бүриһөө колхозуудта 2000, совхоздо—2200 литр һү һааха, 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалжа, нооһо абалгые 1,6 дахин, һү һаалгые 1,1 дахин, мяха—1,5 дахин, үндэгэ абалгые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ зорилготой,—гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

«8-е Марта» артелиин түрүүлэгшэ нүхэр **Ткачев** зүблөөндэ үгэ хэлэхэдээ, нигэжэ мэдүүлээ:

— Манай колхозойхид огородой эдеэнэй ургаса дээшэлүүлхынгээ хажуугаар тэрэнэйнгээ ажалай гаргашые эрид хороохын түлөө тэмсэнэ. Жэшээнь, урдань огородой газарта грядкануудые бүхыдэнь гараар гаргадаг һаа, мүнөө «КНР-2,8» культиваторта тусхай түхеэрэлгэ тодхоод, тэрэниие машинаар гарганабди. Овощь тариха, тэрэнэй зурууд хоорондохиие элдүүрилхэ хүдэлмэри сүм оньһожоруулаад, огородой ажалһаа хамта 1500 ажалта үдэр алмаабди. Огородой эдеэнэй өөрынь үнэ сэншье мүнөө колхоздомнай 2,5 дахин шахуу химда болоо.

Удаань «Улаан Оронго» артелиин түрүү һаалишан **Цырен Жамбалова** үгэ абаад, нигэжэ хэлээ: «Үнеэнэй хүхэ шобторжол байгаа һаа, һүн ехэ һаагдаха юм» гэжэ зариман һанадаг. Энэ тон буруу. Үнеэн мэхэлэгдэхэгүй, «үнеэнэй һүн хэлэн дээрээ» гэжэ зон хэлсэдэг ха юм. Тэдэндэ шэмэтэ тэжээл горьтойгоор эдюулээд, дулаан һайн байрада байлгажа, бүлеэн уһаар уһалаад байбал, һүн ехэ һаагдаха ушартай. Тиимэһээ манай фермынхид үнеэдтээ рационой ёһоор силос, һайхан үбһэ, капуста, турнепс, таряа талханай зүйл эдюулжэ һаана. Би мүнөө 10 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2000 гаран литр һү һаанхайб, жэлэй эсэс болотор үшөө 400 литр һаахаб».

Совхозой парткомой секретарь нүхэр **Юмсунов** саашадаа совхозой отделенинүүдэй ажахынуудые өөһэд өөһэдын тусхай шэглэлтэй болгожо эмхидхээд, олон жэжэ гүүртэ, фермэ, отарануудые томодхожо, ажал хүдэлмэриень оньһожоруулха шухала байһаниие тэмдэглээ.

Зүблөөн дээрэ «Улаан Оронго» колхозой үнинэй комбайнер **Т. Мокров**, «Коммунизм» артелиин хонишон **Б. Ринчинов**, партиин айкомой секретарь нүхэр **Митропольский** болон бусад үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь аймагай хүдөө ажахын олон түрүүшүүл үнэтэ бэлэгүүд болон грамотануудаар шагнагдаа. Тэдэнэй дунда «Коммунизм» колхозой эрхим комбайнер И. Кокорин, эндэхи тугалшан Д. Ринчинов, совхозой эрхим һаалишад А. Баран, Е. Семенова болон бусад бии.

Удаань эндэ сугларагшад колхозуудайнгаа, совхозойнгоо ажахые ерэхэ жэлдэ улам саашадань хүгжөөхын түлөө дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаа.

М. Намжилов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа). 1. Иволгын совхозой һаалишан М. Жамбалова. 2. «Коммунизм» артелиин түрүү һаалишан Н. Пурбуева.

М. Намжиловай фото.

Һайнаар ажалладаг библиотекарь

Клубууд, библиотекэнүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха, арад зоной культурна эрилтые дүүрэн хангаха гээшэ тон харюусалгатай, хүндэтэй хэрэг болоно. Энээниие хараада абажа, Чесанын хүдөөгэй библиотекэ һүүлэй үедэ ажалаа нилээд һайжаруулаа. Нүхэр Ольга Бороева Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын дэргэдэ курса дүүргэһэнэй һүүлээр эндэхи библиотекые даагаад ажаллажа байна.

Библиотекын номой һан жасань жэл ерэхэ бүри баяжана: Мүнөө 7 мянга гаран хэһэг ном эндэ бии болонхой. Тэрэнэй тоодо ород, бурят уран зохёолшодой номууд, техническэ, байгаалиие шэнжэлһэн, хүдөө ажахын номууд олон. Уншагшадынь һүүлэй үедэ мүн лэ олошороо. 1956 ондо 200 гаран уншагшадтай байһан аад, мүнөө 416 уншагшадтай болонхой.

Библиотекэ соонь номуудай витринэ эмхидхэгдээ. Эндэнь абтаһан шэнэ номууд ходо табигданхай байдаг юм. Нүхэр Бороева шэнэ номуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулан, литературна үдэшэ үнгэргэдэг. Тэрээндэнь уншагшад олоороо хабаадана. Н. Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэһэн номоор уншагшадай конференци эмхидхэгдээд, колхозой залуушуул, илангаяа һургуулиин һурагшад олоороо хабаадаа.

«Коммунизм» колхозой һаалишад, пенсионер үбгэд, отарын хонишод, Загаһата тосхоной алба хаагшад болон колхозой механизаторнууд олоороо ерэжэ ном уншадаг.

Жэшээлхэдэ, һаалишан Е. Титова уран зохёолой хэдэн арбаад ном, пенсионер Б. Мангатаев аяншалгын, түүхын номуудые ехээр һонирхожо уншадаг юм. Колхозой хонишон Р. Намжилова Виктор Гюгогой, А. Толстойн, В. Ажаевай зохёолнуудые уншаа. Мүн хонн үсхэбэрилхэ тухай номуудые уншана.

Щубуушан Д. Балдуева, кладовщик Ш. Доржиев, тракторист Б. Дондоков, түмэршэ дархан Ц-Д. Найданов, жолоошон Г. Мосоров, багша Д. Мангатаева болон бусад ород, бурят хэлэн дээрэ хэдэн арбаад номуудые уншаһан байна.

Дээрэ дурдаһан баримтануудһаа харахада, хүдөөгэй зон сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг боложо байнхай.

Нүхэр Бороева уншагшадта ном тараагаад үүргэеэ дүүргэдэггүй, харин бригада, гүүртэ, отара бүхэндэ нүүдэл библиотекэ эмхидхэжэ эльгээдэг, номуудыень һара болоод шэнэлдэг заншалтай.

Библиотекэ соонь агитатор, пропагандист болон лекторэй булан эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ политическэ, байгаалиие шэнжэлгын асуудалаар элдэб янзын ном, журнал, брошюранууд табяатай байдаг. Библиотекые даагша нүхэр Бороева таряа хуряалгын үедэ уран һайханай кружок залуушуулай хүсөөр эмхидхэжэ, колхознигуудта хэдэн дахин концерт харуулһан байна. Хүдөөгэй соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэриие бүри һайжаруулха, арад зоной культурна эрилтые дүүрэн хангаха зорилгын табигдаад байхада, Чесанын хүдөөгэй библиотекэ культурын ёһотой гуламта боложо байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Д. Цыренов.

Хэжэнгэ.

Задагай зайдан зандаа

Дулаан, һаруул библиотекэ соо орожо, газетэ, журналнуудые уншахада, үбэлэй һүниин үнгэрһэниинишье мэдэгдэдэггүй ха юм. Дулаан клуб соо хатар наада эмхидхэхэдэ мүн лэ аятай байдаг. Теэд хүдөөгэй, колхозой клуб, библиотекэнүүдтэ түлеэ бэлэдхэхэ, гэр байрыень заһаха гэхэдэ, зарим хүтэлбэрилэгшэд дуугай болоод, намһаа саагуур, наранһаа наагуур гэһэншүүгээр хандадаг. Иимэ хүнүүд манай Зэдэдэшье бии.

Дэрэстэйн сомоной «Коммунизм» колхозой правленидэ орожо, «Анатолий Иванович, клубтнай ямар бэ? Түлеэн үгы гэнэл»,—гэжэ асуубал, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Чимитцыреновэй клуб, библиотекын хэрэгтэ, ажал хүдэлмэридэ анхаралаа хэр ехээр хандуулдагыень одоол һайнаар ойлгохот.

Аяар апрель һарада Дэрэстэйн хүдөөгэй клубай түлеэ бэлэдхэхэ гэжэ «Коммунизм» колхозой хүтэлбэрилэгшэд 3500 түхэриг мүнгыень абаһан байгаа. Харин мүнөө клубай газаа «нохойшье сохихо сусал» байхагүй. Мүн колхозой Зарубино тосхондохи клуб түлеэгүй дээрэһээ хаагданхай.

Эндэхи хүдөөгэй библиотекэдэ 5000 гаран элдэб ном бии. Теэд байрань хүйтэн, бага, тиигээд горьтой юумэн хэгдэнэгүй. Эндэ удаан байхын аргагүй дээрэһээ библиотекые даагша гэртээ сагаа үнгэргэнэ.

Дэрэстэйн сомоной Советэй түрүүлэгшэ нүхэр Санжиев культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые соёлой ёһото гуламта болгохын тула оролдоногүй.

Имэрхүү ушар Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо үзэгдэнэ. Шэнэ клуб барижа дүүргээгүй дээрэһээ үшөөтэйнхид һургуулиин мастерской соо ёохор хатарха баатай болонхой. Клубайнь үүдэ үрхэ задагай зайдан зандаа. Тэрэниие даагшаар Гарма Ханда Сосоров хүдэлдэг нэрэтэй. Теэд клубые даагша ямар юумэ хэхэ гээшэб? гэжэ асуумаар. Колхозой центрһээ холо бэшэ культбаза бии. Тэндэнь хооһон гэр байдаг, досоонь юушьегүй. Нүхэр Сосоровой энэ культбазые элдэб хэрэгсэл, түхеэрэлгээр хангажа, һаалишадай дунда хүмүүжүүлгын һонирхолтой хүдэлмэри ябуулбалынь зохид байгаа һэн. Харин нүхэр Сосоровой ямаршье ажал хээгүй байдагынь гайхалтай.

Цагаан-Усанай сомсоведэй мэдэлэй Енхорой хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр З. Бутусина), Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой клуб мүн лэ түлеэгүй, хаалтатай байһаар.

Эдэ баримтанууд тухай Зэдын аймагай Советэй гүйсэдкомой культурын таһагые даагша нүхэр Бадмажапов һайса мэдэжэ байгаад, хэмжээ абанагүй.

Б. Чагдуров.

БАЯН УРГАСЫН НАЙР

Ехэ-Кударынхид байгша ондо элбэг ургаса хуряагаа. Тэндэхид имагтал эршэмтэйгээр ажаллаһанайнгаа ашаар …ы ургасаяа богонихон болзорто, …шанартайгаар хуряажа абаа шуу. Баян ургаса хуряаһанай ехэ баяр эндэ һаяхан боложо үнгэрбэ. Энэ баярта колхозой таряан ажалай бригадын гэшүүд, механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, малшад, тосхоной интеллигенци, һурагшад олоороо сугларжа, ургаса хуряалгын түрүүшүүлые …дэлэн урмашуулна. Нютагай …ой дунда айлшадшье харагдана.

Баян ургасын һайндэрые Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Коновалов нээжэ, таряашадые амаршалаад, саашадаа бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ. Һайндэрэй туг үргэгдэжэ, залуу колхознигууд—…юун соггой хүбүүн басаган хоёр …ю гэгшын шэниисын хүбриг трибунын дэргэдэ асаржа табина. Хүбригэй хажуугаар кукурузын залаанууд, элдэб янзын овощь табигдаба. Энэ үедэ оркестрын хүгжэм тосхоной үйлсөөр зэдэлжэл байгаа һэн.

Ургасаяа хуряажа дүүргэһэн дүнгүүд, амжалтанууд тухайгаа колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мансуровский элидхэл хэбэ. Нүхэр Мансуровский колхознигууд, механизаторнуудайнгаа ургаса хуряалгаяа амжалтатайгаар үнгэргэһыень тэмдэглэхэ зуураа, колхозойнгоо бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер ургаса, тэрэ тоодо 18 центнер шэниисэ, 14 центнер овёс хуряагаабди гэбэ. Тэрэшэлэн 360 гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 365 центнер кукурузын эшэ набша хуряагдаа.

Ехэ-Кударынхид комбайн, жатканууда бүлэг бүлэгөөрнь ябуулха арга үргэнөөр хэрэглэһэнэйнгээ ашаар хоёр мянган гектар таряагаа 5 үдэрэй туршада амяарлан хадажа дүүргээ юм. Энээнэйнгээ ашаар Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо түрүүлэн гүрэндэ таряа, овощь тушааха, худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа бшуу. Баһа хойто жэл хэрэгтэй болохо үрэһэ хүрэнгэ, мүн үбэлэй үедэ малдаа эдюулхэ ороoһо хүсэд бэлдэнхэй. Колхознигуудай ажалта үдэртэ ехэ таряан хубаагдаба.

Хуряалгын үедэ комбайнернууд —Н. Серебренников, В. Кожевников, Н. Лапин, А. Ложкин, трактористнууд—П. Воробьев, И. Игумнов, Уланов, автомашинын жолоошод нүхэд Синюшкин, Спиридоненко, Колодин, Шайдуров болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулаа юм. Олон комбайнернууд үдэрэйнгөө даабариие 35—50 гектарта хүргэжэ байгаа. Таряан ажалай түрүүшүүл баян ургасын баяр дээрэ үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

Баян ургасын баярай түгэсхэлдэ хуряалгын түрүүшүүл машина, техникээ жолоодон парадта жагсаба. Колхозой эрхим комбайнер Николай Серебренниковэй комбайн парадые толгойлон ябана. Комбайндань «690 гектар таряа хуряаһан эрхим комбайнерта амар мэндэ» гэһэн лозунг хадаатай. Тэрэнэй хойноһоо В. Кожевниковэй самоходно комбайн, кукуруза хуряадаг И. Лапинай комбайн, Н. Лапинай навесной жатка ябажа гарана.

Хуряалгын хүдэр техникын хойноһоо М. Вяткинай, К. Сечeневой үбһэ хуряалгын агрегадай косилкада хоёр-хоёр морин хүллэгдэнхэй ябана.

Колхозой баян ургасын һайндэртэ хабаадагшадта кино харуулагдаба.

Ф. Хандархаев.

Кукуруза ямаршье сагта ургаха

Байгша ондо би Николай Георгий гэжэ хоёр хүбүүдээрээ хамта кукуруза ургуулха тусхай звено эмхидхэжэ ажаллааб. Даалгагдаһан 100 гектар газарайнгаа га бүриһөө дунда зэргээр 828 центнер ногоон эшэ набша хуряагаабди. Үрэжэлтэй һайн зарим участогоймнай га бүриһөө 1025 центнер ургаса хуряагдаа юм.

Ерэхэ жэл 140 гектар газарта кукуруза тарихабди. Тиихэдээ гектар бүриһөө дунда зэргээр 1000 центнер ногоон эшэ набша хуряаха гэһэн социалистическэ уялга абанхайбди. Кукуруза ургуулха агротехникын заабариие зүбөөр хэрэглэн, оролдосотойгоор харууһалжа байгаа хада ямаршье сагта заатагүй баян ургаса хуряагдахал.

Н. Дампилов,
Кударын Кировэй нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан.

Коммунизм байгуулагшадые хүмүүжүүлгэ— культурын эмхи зургаануудай нангин уялга

Социализмһаа коммунизмда орохоор ажал үйлэдбэриин, эрдэм техникын үндэһэ һуури байгуулха, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта манай парти гол анхаралаа хандуулна. Олон миллион ажалшадай һанал бодолой, хүсэл эрмэлзэлэй урагшаа тэгүүлхэ бүри коммунизм байгуулгын түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ КПСС-эй XXI съезд дээрэ Н. С. Хрущев хэлээ һэн.

Тиимэһээ Эхэ орондоо үнэн сэхэ, ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэй, эршэмтэйгээр хандадаг, ниитын хэрэгэй түлөө зоримгойгоор тэмсэдэг, марксизм-ленинизмын сурталаар нэбтэрэнхэй хүнүүдые хүмүүжүүлхэ зорилго партийна, советскэ органуудай, профсоюз болон комсомолой, бүхы советскэ общеcтвын урда табигдана. Коммунизмын үе сагай хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд мүн лэ нилээд ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Тиимэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэмнай багахан саг соо хилбараар шиидхэгдэхэ асуудал бэшэ, харин ехэ оролдолго гаргаһанай, таһалгаряагүй хүдэлмэри хэһэнэй ашаар хүсэндөө орохо түүхэтэ хэрэг юм шуу.

Социалистическэ общеcтвын суута хэрэгүүд, бидэнэй жаргалта байдал хүнэй хүмүүжэхэ ёһотойл һургуули гэжэ тоологдодог. Арадай ажабайдал, ажал хүдэлмэриһөө таһархайгаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулбал, ямаршье үрэ үгэхэгүйл. Библиотекэ, клуб, улаан булан, Культурын ордонуудта үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалга эмхидхэгдэдэг болоо. Тиимэ уулзалга гү, али ямар нэгэн ондоо хэмжээ ябуулга заабол ажалда хабаатайгаар, коммунизмын үедэ ажал гээшые хүн бүхэнэй һайн дуранай, онсо шухала зүйл болгохо асуудалда зорюулжа үнгэргэхэ шухала.

Совет хүн эрдэмэй эшэ үндэһые гүнзэгыгөөр шудалдаг, ажал үйлэдбэри дээрэ жэшээ харуулдаг, гэр бүлэдөө эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг, общеcтвынгоо ёһо заншал наринаар сахидаг байхаһаа гадна, Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо абажа ябаһан, хүгжөөжэ байһан гайхамшаг искусство, уран зохёол, дуу хүгжэм, соёл культурые һайнаар мэдэдэг, тэдэ бүгэдые хуушанай үлэгдэлһөө, хойрог ябадалһаа нюдэнэй сэсэгы мэтээр аршалан хамгаалдаг байха юм.

Манай республикын зарим аймаг, городуудта эмхидхэгдэһэн соёлой заочно университедүүд, мүн М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын дэргэдэ нээгдэһэн соёлой университет ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехээр нүлөөлхэ байһаниинь дамжаггүй. Мүн колхоз, совхоз, предприятинууд дээгүүр эмхидхэгдэһэн уран һайханай бүлгэмүүд, арадай хоорнууд, арадай театрнууд ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха байха. Бурядай искусствын, уран зохёолой декадада хабаадалсаха эрхэ олоһон Хэжэнгын арадай хоор, Ехэ Куналейн шэмээшэгүүдэй хоор түрэл партияа, жаргалта байдалаа магтаһан дуунуудые дуулахадаа, һонирхолтой хатар наада харуулхадаа коммунистическэ хүмүүжүүлгын бодото хэрэг бүтээлсэнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Закаменай, Баргажанай болон бусад аймагуудай зарим уран һайханай бүлгэмүүд мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Гэхэ зуура уран һайханай бүлгэмүүд саашадаа арадай ансамбль, арадай хоор, арадай театрнуудай үндэһэ һууринь болохо хүндэтэй, харюусалгатай зорилго дүүргэдэг байха юм. Ушар нимэһээ дуушадай, хатаршадай, бүхы бүлгэмэйхидэй уран һайханай мэргэжэл дээшэлүүлхэ асуудалда урдынхиһаа ехэ анхарал хандуулхаар саг болоо.

Манай орон дотор предприяти, колхоз, совхоз, барилганууд дээгүүр коммунистическэ ажалай бригаданууд улам бүри олошорно. Бригадын гэшүүд коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха гэһэн уялгаяа дүүргэнэ. Тэдэнэй хүдэлмэридэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд онсо анхарал табиха зэргэтэй. Манай республика доторхи библиотекэ, клуб, культбаза, Культурын ордон бүхэн соо «Коммунистическэ ажалай бригаданoccуудта туһаламжа», «Коммунистическэ ёһоор ажаллажа, ажаһуужа һурагты», «Бидэ коммунизмын замаар дабшанабди» гэхэ зэргын плакадууд, уряа лозунгнууд хадаатай, һонирхолтой элдэб выставкэнүүд нээгдэнхэй байха. Олонхи клуб, библиотекэнүүд коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүдтэй уулзалга ходо хэдэг болоо. «Ажал һуралсал хоёрые нягта холбоотойгоор ябуулха» темэдэ зорюулагдаһан үдэшэ

(*Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта*)

ЭЛДЭБ ҺОНИН

Эхэ оронойнгоо хилые хёрхоор хамгаалагша

Хараха янзада даруу, һүбэлгэн бэрхэ Володя хүбүүнэй анха түрүүн манай заставада ерэһыень бидэнэр һайн һананабди. Володя Самгадеев түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, хилэ хараха уялгадаа үнэн сэхээр хандажа ороһон юм. Бурядай АССР-эй Мухар-Шэбэрэй аймагта түрэһэн энэ солдат хилэ хараха дүй дүршэлые наринаар шудалһанайнгаа ашаар уданшьегүй магтаалда хүртэһэн байгаа.

Владимир Самгадеев Ленинградай Выборгскэ районд о алба хэхэ зуураа командованиин зүгһөө арба шахуу баясхаланда хүртэһэн байна. Эхэ оронойнгоо нангин хилые хёрхоор хамгаалалсажа байһан Владимир манай заставын комсомолшууд-пограничнигуудай дунда хүндэтэй болонхой.

А. Турков.

Шэнэ гуримай ашаар

Нүхэр Чиркаевагай даадаг Мүргэнэй сельпогой магазинда ямаршье сагта ороходо һаруул сэбэр, дулаан байдаг. Эд бараа худалдан абахаа ерэгшэд хэрэгтэй юумэеэ заатагүй абажа гарадаг. Ушар юуб гэхэдэ, хүн бүхэндэ хэды шэнээн эд бараа үгэхэ гуримые Вера Алексеевна наринаар химгададаг байна. Энээнэй ашаар эндэхи магазинда, плиткэ. сай удаан саг соо наймаалагдаа. Зарим наймаалагшад худалдаанай гурим сахингүйгөөр нэгэ хүндэ хэдэн сай, бусад эд бараа үгэдэг юм.

Вера Алексеевна хүн бүхэндэ, ехэ бага илгангүй, энэрхы зохидоор хандадаг. Энээнэй ашаар нүхэр Чиркаевагай даадаг магазин эд бараа наймаалха даалгабаряа саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Е. Цыренова.

Курумкан.

Һара тухай домог

Һара, һара
Һарбагад гээд лэ
Шамдаа хүрэхэ
Шадалтай болоолди.

Харажал байхадаа
Ханахаар бэшэ
Сэлмэг сарюухан,
Сэбэрхэн болобош.

Урин шарайшни
Улам залуужаад,
Угаа һайханаар
Толоржо байнал!

Октябриин һайхан
Улаан тугые
Баруун гартаа
Баряад байнаш.

Нюргандаа үргэлһэн
Нюусаяа бидэндээ
Харуулһандаа хүхин
Хабархажа байнаш.

Ара таладаш
Аржылган бэшэһэн
Хэдэн шэнэ
Һонин нэрые
Хэлэндээ оруулан
Гүбэржэ байнаш.

Һара, һара,
Һайхан дангина!
Хүнэй шамда
Хүрэжэ ошохые
Хүлеэжэ ядахаар
Бэшэ болоол!

Ш. Нимбуев.

Энээниие дуулаа һэн гүт?

★ Советскэ автомобильна промышленность жэл соо 500 мянга гаран автомашинануудые бүтээн гаргана. Тэрээнээнь сагта хубаарилхада минута соо нэгэ автомобиль гаргагдаһан болоно.

★ 1610 ондо Европодо сай анха түрүүшынхеэ асаргадаһан байгаа. Тэрэ сайе Голландиин аралжаа наймаашад Ява аралһаа асардаг байһан гэхэ. Тэдэнэр бараагаа гүйлгэхын тула сайгаа ехээр магтадаг, бурхан, тэнгэриин адистай үбһэн юм гэжэ нэрлэдэг байба.

★ Зуруул хэзээ бии болоо гэжэ һананат? Энэмнай бии болоһоор тиимэшье үнинэй бэшэ юм ха. Оройдоо зуун жэлэй саада тээ «аюулгүй» гэхэ гү, «шведскэ» гэжэ нэрлэгдэдэг зуруул бии болгогдоһон байна. Тэрэ гэһээр зуруул мүнөө хүрэтэр хэрэглэнэбди.

Хүршэ областиин һонин

ҮБЭЛЫЕ ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАБА

Могойтын районой «Дружба» колхозой хонишод Гонгор Николаев, Базаржап Дармаев гэгшэд үбэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа байнхай. Эдэнэр зунай үедэ өөһэдынгөө хүсөөр үбһэшэдэй бригада эмхидхэжэ, үбһөө сабшажа, һүрилһэн байгаа. Мүнөө эдэнэй отарада үбэлэй үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэн зөөгдэжэ асарагдаһан байха юм. Энээнһээ гадна, хонин бүридэ 300 грамм овёс үдэр бүри үгтэжэ байхаар хараалагдана.

ТҮРҮҮ ХОНИШОН ХОТО БАРИБА

«Коммунизм» колхозой түрүү хонишон коммунист Дарма Дандаров һамгантаяа хамта дулаалагдаһан хото барижа дүүргэбэ. Энэ хотонь нютагай материалаар баригдаа. Нүхэр Дандаров үнгэрэгшэ жэлдэ 100 хониноо 105 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байгаа.

Ага. **В. Крушельницкий.**

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

☆ Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дархашуул 200 ухэрэй багтаамжатай байра шулуугаар барижа, ашаглалгада үгэбэ. Эндэнь тэжээл буйлуулха оньһожоруулагдаһан кухни тодхогдоһон байна. Гадна дүүжэн харгы, инженер Нурминскиин зохёоһон автоуһалуури тодхоогдожо байнхай.

Ж. Васильев.

☆ «III пятилетка» колхозой (Иволга) мал адуулагша К. Гриценко ниитынгээ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тула ехэ ажал хэнэ. Нүхэр Гриценкын харууһалдаг малайнь шэгнүүр сүүдхэдээ 1100 граммаар нэмэнэ.

В. Жигжитов.

☆ Шэнэ барилганууд Булам нютагта жэл ерэхэ бүри олоор бодоно. Һүүлшын хэдэн һарын туршада хамта 30 шэнэ гэр баригдаа. Октябриин ехэ һайндэртэ 5 айл шэнэ гэртэ ороо.

Б-М. Дондоков.

Хори.

НАМАР. БАЙГАЛАЙ ЭРЬЕДЭ. Л. Хайдуровай фотоэтюд.

Коммунизм байгуулагшадые хүмүүжүүлгэ — культурын эмхи зургаануудай нангин уялга

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

республиканска библиотекэдэ үнгэргэгдөө һэн. Тэндэ «Сехаплит» заводой коммунистическэ ажалай бригадын бригадир нүхэр Филиппов бригадынгаа гэшүүдэй ямараар ажалладаг, ажаһуудаг тухайда, бүхы цехээ автомадай хүсөөр хүдэлгэдэг болгохын тула бригадынхидай хэһэн хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө һэн.

— Манай бригадада залуушуул лэ хүдэлдэг гэжэ зарим хүнүүд һанадаг. Тиимэ бэшэ юм. Манда наһажаал хүдэлмэришэд яһала олон. Гэбэшье бригадын бүхы гэшүүд дунда, дээдэ һургуулинуудта һурадаг,—гэжэ бригадир Филиппов тиихэдэ хэлээ. Тиимэ үдэшэ үнгэргэхын урда тээ библиотекын хүдэлмэрилэгшэд нилээд ехэ бэлэдхэл хээ. Жэшээнь, «Аяншад тухай», «Хэн болохомниб», «Ажалша хүнүүд тухай» гэһэн асуудалнуудаар номой выставкэ нээһэн байха.

Тобшоор хэлэбэл, республиканска библиотекэмнай совет хүнүүдые коммунизмын гэгээн гэрэлтэ ерээдүй тээшэ хүтэлхэ зорилго эршэмтэйгээр бэелүүлэлсэжэ байдаг соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай тоодо оромоор юм. Уншагшадай конференци, лекци, элидхэл, номой выставкэ гэхэ зэргын ондо ондоо формотой хэмжээ-ябуулганууд библиотекын хүдэлмэриин удхые улам гүнзэгырүүлнэ, бүри һонирхолтой болгоно гэжэ һанахаар. Жэшээнь, «Совет хүнэй абари зан» гэһэн асуудалтай уулзалгада ажалшад олоороо сугларaa бэлэй. Мүн тиимэрхүү удхатай үдэшэ үе үе болоод лэ үнгэргэгдэдэг. «Хүгжэм гээшэ юун бэ, тэрээниие яажа ойлгодог юм?» гэһэн һонирхолтой лекци Бурядай АССР-эй габьяата артист Н. И. Маторин уншаһан, сугларагшадай асуудалнуудта тодорхой харюу үгэһэн байгаа. «Хүн замбуулинай эзэн болохонь», «Манай ороной техническэ хүгжэлтэ» гэһэн лекцинүүд сугларагшадые ехээр һонирхуулаа һэн.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха гээшэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Ушар иимэһээ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин элдэб формо болохо лекци, элидхэл, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалга, аман үгын журнал, выставкэ, экскурси, уншагшадай конференци, кинофестиваль, ханын газетэ гэхэ мэтэ бултадаа КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдһээ эшэ үндэһөө, гол зорилгоёо абаһан байха ушартай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ асуудалаар хэдэн ехэ хэмжээ-ябуулганудай бэелүүлэгдэжэ байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Гэхын дашарамда һургуулинууд, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хоорондоо бата барисаатайгаар ажаллаха, багшанар болон бусад мэргэжэлтэдые гурбан жэлэй соёлой добтолгодо элсүүлхэ шухала болоно бшуу. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд үдэшын һургуулинуудтай, техникумүүд болон дээдэ һургуулинуудтай нягта холбоотойгоор, хүдэлмэриин түсэб заримдаа хамта табижа байгаад хүдэлдэг болоо һаань, һайн бэшэ аал?

Ажалшадай ариг сэбэрые сахиха, бэеынь элүүрые хамгаалха гэхэ зэргын ажаһуудалай шухала асуудалнууд соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй харааһаа гараха ёһогүй.

Хуушан сагай хорото үлэгдэлнүүд—архи, тамхин, гэр бүлэ соогоо буһалгаа гаргадаг, гүрэнэй болон ниитын зөөридэ гараа һарбайха гэхэ мэтын ушарнуудтай хайра гамгүйгөөр тэмсэхэ уялгатайбди.

Манай республикын культурын хүдэлмэрилэгшэд бултадаа колхоз, совхоз, предприяти бүхэнэй ажахын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ хамаг хаба шадалаа, мэргэжэл шадабаряа зорюулжа, ажалшадай дунда ябуулдаг ойлгууламжынгаа хүдэлмэриие нютагай эрхэ байдалда таарулдуулжа шададаг байха зэргэтэй.

Манай партиин хараалһан долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ гол зорилгоёо культурын хүдэлмэрилэгшэ бүхэн заатагүй дүүргэхэ, өөһэдөө коммунизм байгуулгын түрүү зэргэдэ жагсаха, Ленинэй партиин холын хараата жэнхэни шугамаар урагшаа дабшахань лабтай.

Р. Евграфова,
республикын Культурын министерствын инспектор.

ХИЛЬЫН СААНАҺАА

Филиппиндэ һунгалтанууд болохонь

ПЕКИН. (ТАСС). Филиппиндэ сенадай болон засагай нютагай органуудай һунгалтанууд ноябриин 10-да болохонь. Конституциин ёһоор сенадай гэшүүдэй гурбанай нэгэ хуби шэнээр һунгагдаха зэргэтэй юм. Мүнөөнэй сенадта олонхи һуурииень националистнуудай зонхилхы парти эзэлдэг байна.

Һунгалтын болохоо байһантай дашарамдуулан, Филиппинэй президент К. Гарсиа радиогоор үгэ хэлээ. Оронойнгоо хүсэд бэеэ даанхай болохо тухай олониитэ зоной хэдэг эрилтые хараадаа абан, оронойнгоо экономикые гадаадын оронуудай хиналтаһаа гаргахые правительство эрмэлзэхэ гэжэ президент мэдүүлээ.

Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Филиппинэй профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд һунгалтануудай болохын урда тээ заседани хэжэ, «Ажалай декларациие» баталан абаа. Тэдэнэр правительствын үмэнэ 12 эрилтэ, тэрэ тоодо газарай реформо хэхэ, ажал тухай хуули ёһые гуримшуулан һайжаруулха, ороной экономикые гадаадын оронуудай эзэрхэлгэһээ сүлөөлхэ гэһэн эрилтэнүүдые табиһан байна.

Филиппинэй экономикын ехэ бэрхэшээлдэ ороһые тэмдэглэхэ зуураа, «Манила кроникл» газетын шэнжэлэгшэ иигэжэ заана. США-тэй Филиппинэй тэгшэ бэшэ эрхэтэйгээр наймаа хэдэгһээ, Холбоото Штадуудтай сэрэгэй хэлсээ баталһанһаа уламжалан иимэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

Америкын армиин командованиин эрилтэнүүд

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 10. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондент Реймонд Вашингтонһоо иигэжэ мэдээсэнэ. Химическэ, бактериологическа, радиологическа зэбсэг хэрэгсэлнүүдые «юрын буу зэбсэг» гэжэ тоолохо гэһэн һанамжа дурадхал аюулгүйе сахиха национальна соведэй зүгһөө абаха, тиимэ болохолоороо, дайн байлдаанай эхилээ һаань, тэдэниие хэрэглэхэ аргатай байха гэһэн һэдэлгэ Америкын армиин командовани гаргаһан байна.

Иимэ түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэхын тулада 40 миллион доллар үгэхэ тухай Америкын армиин командовани оборонын министерстводэ хүргэһэн бюджедэйнгээ проект соо эрилтэ хэһэн байна. Шэнэ түхэлэй химическэ зэбсэг хэрэгсэлэй һаяхан туршажа үзэгдэһэнэй һүүлээр, иимэ эрилтэ хэгдэбэ гэжэ корреспондент бэшэнэ.

Химическэ, бактериологическа, радиологическа зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэ олониитын зэбүүрхэлтэйгээр хандахые болюулхын тулада хуурай газарай сэрэгүүдэй командованиин түлөөлэгшэд идхалгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна гэжэ корреспондент бэшэнэ.

„Харюусалгагүй уряанууд"

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 10. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалгые Холбоото Штадуудай дахяад һэргээхые уряалһанайнь түлөө США-гэй урдын президент Трумэниие «Нью-Йорк пост» газетэ редакционно статья соогоо хурсаар шүүмжэлээ.

«Ядерна тэһэлэлгэнүүдые» нэгэ талаһаа дахяад хэхыень Холбоото Штадуудые губернатор Рокфеллерэй уряалхада, иимэ юумэ хээд байбал, ядерна аюулһаа зайсахые хүсэн эрмэлзэжэ байһан бүхы дэлхэйн хүн зоной үмэнэ ямар байдалда орохо болонобибди гэжэ бидэнэр мэдүүлээ һэмди..

Женеводэхи зүблөөнэй хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлжэ байһан үедэ ядерна зэбсэг дахяад туршахые элитэ американецуудай һанамжалан дурадхажа байһаниинь харюусалгагүй, хорото ябуулга болоно» гэжэ «Нью-Йорк пост» бэшэнэ.

Трумэнэй уряае «бодолгүй ябадал» гэжэ газетэ нэрлэнэ.

Дайнай үедэ гэмтэ ябадал хэгшэ Кох саазалуулан алуулхаар шиидхэгдээ

ВАРШАВА, ноябриин 10. (ТАСС). Сэрэгэй гэмтэн Эрих Кох энэ оной хабар Варшавын воеводско сүүдээр саазалуулан алуулхаар шиидхэгдэһэн юм. Тэрэнэй хэрэг тушаа Польшын Арадай Республикын Верховно сууд мүнөөдэр эсэсэй шиидхэбэри гаргаа.

Үмөөрэгшэдэй баримталалгануудые Верховно сууд хаража үзэхэдөө, тэдэниинь үндэһэ баримтагүй гэжэ мэдэрээд, дурсагдаһан шиидхэбэриие хүсэндэнь үлөөһэн байна.

САХАРАДА АТОМНА ЗЭБСЭГ ТУРШАХЫЕ ФРАНЦИИН ҺАНААШАЛЖА БАЙҺЫЕ БУРУУШААЛГА

ООН-эй Генеральна Ассамблейн Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 10. (ТАСС). Сахарада ядерна зэбсэг туршаха гэжэ Франциин һанаашалжа байһан тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн Политическэ комитет үсэгэлдэр саашадань зүбшэн хэлсээ.

Комитедэй үглөөнэй болон үдэшын заседанинууд дээрэ арбан ороной—Индонезиин, Саудовска Аравиин, Холбоото Штадуудай, Суданай, Иорданиин, Ливанай, СССР-эй, Бирмын, Румыниин, Венесуэлын делегадууд үгэ хэлээ.

Атомна зэбсэг туршаха гэжэ Франциин правительствын һанаашалжа байһые Ази, Африкын оронуудай түлөөлэгшэд буруушаагаад, иимэ туршалгые политическэ, юридическэ, мүн моральнашье талаар зүбтэй гэхын аргагүй гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

Ядерна зэбсэг туршалгые хэтэ үедэнь, хаа хаанагүй хорихые СССР оролдодог юм гэжэ советскэ делегат РСФСР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Д. Яковлев заагаа. Энэ ушар хадаа Сахарада ядерна туршалга хэхэ гэжэ Франциин һанаашалжа байһан тухай асуудалда СССР-эй ямараар хандадаг байһые тодорхойлжо үгэнэ гээд тэрэ хэлээ. Женеводэхи хэлсээнэй нилээд урагшатай боложо байһан дээрэһээ, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай хэлсээн һаяар баталагдаха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлээд, М. Д. Яковлев иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Иимэ хэлсээ баталха хэрэгтэ һаад ушаруулхаа ямаршье алхам хэхэгүй гээшэ гүр... бүхэнэй, правительство бүхэн... уялга болоно.

Франциин правительствын һана... шалга мүнөө үеын эгээн шуха... асуудалнуудые хойшолуулангүй... Женеводэ шиидхэхэ ябадалда ор... доошье туһалхагүй гэжэ совет... делегат хэлээ. Тиин Англиин бол... США-гэй түлөөлэгшэдэй эндэ хэл... һэн үгэнүүдые үгэсэ ойлголсохо... рэгтэ туһалхаар гэжэ тоолох... яашье аргагүй гээд советскэ түл... лэгшэ саашан хэлээ.

Ази, Африкын оронуудтай һа... нэгэдэлгын советскэ комитедэй пр... зидиумэй үргэн заседани энэ он... августын эхеэр болоходоо, Сахар... да атомна зэбсэг туршахагүй тух... Африкын арадуудай хэдэг эрилт... дэмжэхэ гэһэн шиидхэбэри батал... абаһые РСФСР-эй Гадаадын хэр... гүүдэй министр делегадуудта... нуулһан байна.

Олониитын эдэ эрилтэнүүд т... зүб гэжэ бидэнэр тоолонобди. Ю... гэхэдэ, гүрэнүүдэй хоорондын... рилсаанай шангадалгые һуларуу... ха, уласхоорондын оршон байдал... ниитэ дээрэнь һайжаруулха гэ... бүхы оронуудай арадуудай хүсэ... байһыень эдэ эрилтэнүүд харуул... гээд М. Д. Яковлев хэлээ. Ази, А... рикын хэдэн оронуудай дурадха... резолюциин проектын түлөө сов... скэ делегаци дуугаа үгэхэ гэжэ т... рэ мэдүүлээ.

Индонезиин арадай һайндэр

ДЖАКАРТА, ноябриин 10. ТАСС-эй корреспондент Н. Поздняков иигэжэ мэдээсэнэ:

Өөрынгөө национальна һайндэрые —баатарай үдэрые Индонезиин арад мүнөөдэр тэмдэглээ. Англиин булимтарагшадта эсэргүү эрид шанга тэмсэлые Индонезиин арад 14 жэлэй саада тээ—1945 оной ноябриин 10-да Сурабая городто эхилһэн юм.

Национальна туг үргэлгын баярай ёһололнууд ниислэлэй предприятинууд болон эмхи зургаануудта мүнөөдэр болоо. Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй үедэ наһа бараһан баатарнуудые хүдөөлүүлһэн газарта сэсэгүүдые табилгын баярай ёһолол үдэрынь болоһон байна.

Джокьякарта городто мүнөөдэр эгээн лэ ехэ һайндэрлэлгэ болоо. Эндэ городой хүн зоной угаа ехэ митинг эмхидхэгдэжэ, тэрээн дээрэ Индонезиин президент Сукарно үгэ хэлээ.

Индонезиин революциин хүгжэлтэдэ 1928 оной октябриин 28-най, 1945 оной августын 17-ной, ноябриин 10-най событинуудай ехэ шухала удхашанартай байһые президент Сукарно онсолон тэмдэглээ. Нэгэдэмэл, бэеэ даанхай наца байха гэһэн үзэл бодол октябриин 28-да бүридөө, августын 17-до иимэ наца болохо дура хүсэлөө мэдүүлээбди, ноябриин 10-да хүсэ шадалаа эршэдхэжэ, иимэ наца болохын түлөө тэмсэл эхилһэн байгаабди гээд Сукарно хэлэһэн байна.

Сурабая городто наһа бараһ... баатарнуудай хүдөөлүүлэгдэһэн г... зарта Индонезиин бүхы городууд... хүнүүдэй нэрые олохо байхат. Д... хэйн бүхы нацанууд мүн лэ ин... баатарлиг городуудтай юм. Ж... шээлхэдэ, Советскэ Союзай ин... городынь Сталинград гээшэ. Тус г... род эрхэ сүлөөгөө хамгаалха т... лаар совет арадай гаргаһан б... таршалгын һүлдэ тэмдэг болонх... Сурабая—манай Сталинград гээ... гээд президент хэлээ.

Индонезиин гадаадын полити... тухай хэлэхэдээ, дэлхэй дээрэ... найрамдал, хани барисаа бол... хүгжэн бадаралгые хангаха гэз... энэ политикымнай зорилго боло... гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Индонезиин гүрэнэй политик... шухала гол ёһонуудые, тэрэшэл... үнэн зүб, һалбаран бадаржа бай... общество байгуулха талаар Индо... зиин революциин үмэнэ табигда... байһан зорилгонуудые верхов... конституционно совет тодорхойл... зохёогоо гэжэ президент Сукар... саашань хэлээ. Энэ зорилгые түй... хын тулада бидэнэр мүнөө эсэ... сусашагүйгөөр хүдэлмэрилхэ ё... тойбди. Материальна баялигые ү... лэдбэрилхэ талаар мүнөө баат... нууд болоёл! гэжэ Сукарно тэмд... лэһэн байна.

Оборонын болон аюулгүйе сах... министр Насутион, Индонезиин г... даадын хэрэгүүдэй министр Суб... дрио митинг дээрэ мүн лэ үгэ хэл... бэ.

Руанда-Урундида шуһата тулалдаан болобо

БРЮССЕЛЬ, ноябриин 10. (ТАСС). Узумбураһаа (Руанда-Урунди) абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, ороной һуурин газарнуудта нэгэ талаһаа тарьяашад болон хүдэлмэришэдэй, нүгөө талаһаа нютагай феодалнуудай хоорондо ехэ тулалдаан болоо.

Бельга агентствын мэдүүлһэн... ёһоор, алуулагшадай тоо толо... хойлхонь бэрхэтэй байна. Гансал... лэ Кибой шадар 50 хүн алуулаа.

Руанда-Урундиин бүхы газар д... рэ сэрэгэй байдал соносхогдонхо...

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина,26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора —32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01193. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5105.